

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z.ú.
Žižkova 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Marek Machač

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Stupňování agresivity fanoušků na stadionech

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Increasing aggression of fans at stadiums

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):

Prof. JUDr. Jozef Meteňko, Ph.D., Email: jmetenko@hotmail.com

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2019

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

Cílem Bakalářské práce je zaměřit se na agresivitu fanoušků na stadionech jak v minulosti, tak i v současnosti v České republice a v Evropě. Práce definuje samostatnou agresi a její vznik, dále je v práci popsáno, jaké projevy agrese mají fanoušci a určité druhy fanoušků. Práce se celkově zabývá agresí fotbalových fanoušků na stadionech i mimo něj neboť bezpečnostní opatření, která provádí PČR nejsou pouze na stadionech, ale odehrávají se jak před, tak i po zápase. Tato práce vysvětluje a popisuje jednotlivý postup nejen PČR, ale i bezpečnostní opatření klubu

Student: Marek Machač	25.10.2019 datum	 podpis
Vedoucí práce: Prof. JUDr. Jozef Meteňko, Ph.D.	25.10.2019 datum	 podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11.11.19 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	12.11.19 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	13.11.2019 datum	 podpis

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**STUPŇOVÁNÍ AGRESIVITY FANOUŠKŮ NA
STADIONECH**

Autor práce: Marek Machač, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Prof. JUDr. Jozef Meteňko Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Marek Machač, DiS

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Prof. JUDr. Jozefu Meteňkovi Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt

Machač, M. *Stupňování agresivity fanoušků na stadionech: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 49 s. Vedoucí bakalářské práce: Prof. JUDr. Jozef Meteňko Ph.D.

Klíčová slova: agrese, fanoušci, fotbal, výtržnictví,

Bakalářská práce popisuje vývoj fotbalu v historii, analyzuje a rozděluje různé druhy fanoušků podle jejich chování. V bakalářské práci jsou dále popsány historické mezníky výtržnického chování na stadionech po celém světě, vzhledem ke vzrůstajícím agresím byly státy po celém světě nuceny vytvořit bezpečnostní opatření, kterými se eliminuje potenciální vznik výtržností na stadionech, v okolí stadionu i při transportu na stadion. V práci jsou popsána opatření která vydala nejen ČR, EU ale i mezinárodní fotbalová asociace.

Abstract

Stepping up the aggressiveness of fans in stadiums: bachelor's thesis. České Budějovice: University of European and Regional Studies, 2020. 49 p. Thesis supervisor: Prof. JUDr. Jozef Metaňko Ph.D.

Keywords: aggression, fans, football, rioting,

The bachelor thesis describes the development of football throughout history, analyzes and divides different types of fans according to their behaviour, and highlights the historical milestones of rioting behaviour in stadiums around the world. The work describes the measures issued not only by the Czech Republic, the EU but also by the international football association.

Obsah

Úvod.....	1
1. Cíl a metodika bakalářské práce.....	2
1.1 Cíl práce	2
2. Původ a teorie agrese.....	4
2.1 Agresivita	5
2.2 Rodičovská agresivita.....	6
2.3 Soutěživá agresivita.....	6
2.4 Teorie vzniku agrese.....	7
2.5 Teorie vrozené agrese.....	7
2.6 Reaktivní teorie agrese	8
2.7 Teorie naučeného chování.....	9
3. Projevy agrese v prostředí fotbalových diváků	10
3.1 Divácké násilí	10
3.2 Fotbalové výtržnictví.....	11
3.3 Sportovní fanoušci.....	12
3.4 Druhy fotbalových fanoušků	13
3.4.1 Fotbalový divák	13
3.4.2 Fotbalový fanoušek	13
3.4.3 Fotbalový výtržník.....	14
4. Původ a teorie fotbalového výtržnictví.....	15
4.1 Důvody nejčastějšího výtržnictví na fotbalových stadionech	16
4.2 Hooligans.....	17
4.3 Vznik Hooligans.....	18
5. Davové chování a důsledky agrese fanoušků	19
5.1 Sebeprosazení a typy sebeprosazování.....	19
5.2 Prosazování se prostřednictvím agrese.....	20
5.3 Manipulativní sebeprosazování	21
5.4 Asertivní prosazování.....	23
5.5 Důsledky agresivity na fotbalových stadionech	23
6. Výtržnictví v Evropě	28
6.1 Východní Evropa.....	28
6.1.1 Bulharsko.....	28
6.1.2 Polsko	29
6.1.3 Chorvatsko.....	29
6.1.4 Rusko.....	29

6.2	Západní Evropa	30
6.2.1	Velká Británie.....	30
6.2.2	Francie	32
6.2.3	Belgie.....	33
6.2.4	Itálie.....	33
6.2.5	Německo.....	33
6.2.6	Španělsko.....	34
6.2.7	Holandsko.....	34
6.3	Evropské bezpečnostní legislativní opatření	34
6.3.1	Evropská úmluva o neslušném chování a diváckém násilí při sportovních utkáních, primárně však při fotbalových utkáních	35
6.3.2	Prevence	35
6.3.3	Spolupráce	36
6.3.4	Represe	36
6.3.5	Usnesení Rady Evropy č. 2006/C-322/01	37
6.4	Legislativní opatření České republiky	37
6.4.1	Právní normy České republiky	37
6.4.2	Úmluva mezi fotbalovou asociací ČR a Policií ČR.....	38
6.4.3	Pravomoci pořadatelské služby	38
6.4.4	Omezení osobní svobody dle ustanovení § 76/2 z. č. 141/1961 Sb. Trestní řád 39	
6.4.5	Krajní nouze dle ust. § 28/1,2 z. č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník	39
6.4.6	Nutná obrana dle ust. § 29 z.č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník	39
6.4.7	Probační a mediační služba	40
7.	Bezpečnostní opatření	41
7.1	Návštěvní řád stadionu	41
7.2	Manuál pro fotbalové kluby	41
7.3	Trestání výtržníků.....	42
7.4	Bezpečnostní opatření na eliminaci výtržnictví.....	43
7.5	Adresovaný Ticketing	43
7.6	Odborná školení pořadatelských služeb	43
	Závěr.....	45
	Seznam použitých zdrojů a literatury	48
	Knihy	48

Úvod

Před čtyřmi lety jsem nastupoval u PČR ke krajské pořádkové jednotce, která má mimo jiné za úkol zabezpečit řádný průběh fotbalových utkání. Při výcviku se cvičí doprovody na stadiony, přesné rozmístění jednotlivých jednotek, jak má být dav veden a po případě tlačěn do míst, která jsou předem určena policií. Trénuje se také varianta, že skupiny agresivních fanoušků se na stadion dopravují, např. autobusem. Trénují se vstupy do autobusů a vyvádění případných agresorů z něj. Nejčastěji se však cvičí agresivní skupiny fanoušků na tribunách stadionů. Veškeré tyto cvičení jsou veřejnosti nepřístupné, mnozí policisté k nim nemají přístup. Při těchto cvičeních se snaží připravit policisty na různé typy fanoušků.

V mém případě jsem prošel 12 výcviky a myslel jsem si, že mě již nic nedokáže překvapit, bohužel cvičení a trénování mě nepřipravilo na realitu. Při reálných utkáních jsou davy lidí pod vlivem alkoholu a drog. To jejich agresivní chování žene do astronomických výšin. Tito lidé si přijdou nezničitelní a všemocní. Nejen alkohol a drogy mají vliv na psychiku těchto agresorů, psychologie davu v tomto směru také hraje svou roli, neboť opilý jedinec se nemusí chovat agresivně v případě, že je sám, ale když je ve skupině nechá se jí strhnout, a i když by sám nikdy nic protiprávního neudělal, ve skupině se toho dopustí. V těchto skupinách mají lidé pocit anonymity. Sám jsem byl několikrát účastníkem utkání, kde agresivní skupina fanoušku napadla hlídku PČR nebo napadli kolemjdoucího jen proto, že nešel na fotbal s nimi. Rád bych v této práci osvětlil, jaká mají policejní jednotky práva a povinnost při zákrocích proti agresivním fanouškům, dále bych rád poukázal na faktory, které ovlivňují fanoušky a následně je vedou k agresivnímu chování.

Právě tyto důvody mi pomohly při výběru téma na bakalářskou práci. Spousta jiných vypracovaných prací se zabývala výtržnictvím ve sportu, fotbalovém násilí, agresivním a davovým šílenství. Cílem bakalářské práce je popis a analýza stupňování agresivity fanoušků na fotbalových stadionech a jejich nejčastější projevy násilí. V práci je dále zahrnuto zhodnocení pořadatelských služeb, tedy jejich připravenost na jednotlivá utkání a opatření, která jsou prováděna na stadionech bezpečnostními pracovníky před zahájením zápasů, a také jaká mají tito pracovníci práva a povinnosti. V práci je popsáno fotbalové prostředí jak u nás, tak ve světě. Jsou v ní také zmíněny největší a nejhorší příklady fotbalového výtržnictví jak u nás, tak v Evropě.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem Bakalářské práce je zaměřit se na agresivitu fanoušků na stadionech jak v minulosti, tak i v současnosti v České republice a v Evropě. Úvodem je popsána historie fotbalu obecně, definuje samostatnou agresi a její vznik, dále je v práci popsáno, jaké projevy agrese mají fanoušci a určité druhy fanoušků. Práce se celkově zabývá agresí fotbalových fanoušků na stadionech i mimo něj neboť bezpečnostní opatření, která provádí PČR nejsou pouze na stadionech, ale odehrávají se jak před, tak i po zápase. Tato práce vysvětluje a popisuje postup nejen PČR, ale i bezpečnostní opatření klubu.

1.1 Cíl práce

- Charakteristika fotbalového násilí v ČR i ve světě
- Charakteristika výtržníka a vymezení nejčastějších projevů fotbalových výtržníků
- Popis opatření jednotlivých složek před samotným utkáním

Bakalářská práce je rozdělena do několika kapitol a to:

první kapitola popisuje původ a teorii agrese, jaké druhy agrese existují;

ve druhé kapitole jsou popsány projevy agresivního chování v prostředí fotbalových diváků;

třetí kapitola se zabývá vznikem moderního fotbalového výtržnictví na stadionech a nejčastějšími důvody vzniku vytržnictví;

čtvrtá kapitola popisuje vliv davu na jedince a následné důsledky agrese fanoušků;

pátá kapitola popisuje výtržnické jednání v Evropě, jsou zde zmíněny historicky největší výtržnická jednání, která proběhla v konkrétních zemích, následky tohoto jednání vyvodilo Evropská bezpečnostní opatření, která jsou v této kapitole popsána;

v šesté kapitole jsou popsána bezpečnostní opatření, která musí být před zápasem stanovena, v této kapitole je poukázáno na stupňující se agresivní chování fanoušků na stadionech a jejich následné trestání;

závěrem v práci shrnu jakého protiprávního chování se fanoušci nejčastěji dopouští, jakým způsobem jsou fanoušci zachyceni policií trestaní a jakým způsobem by se mělo do budoucna postupovat, aby nedocházelo ke stupňování agresivního chování fanoušků.

Autor práce použil ke zpracování této bakalářské práce poznatky získané při studování dané literatury, metody sběru dat a informací z odborné literatury, právních předpisů České republiky, odborné a právní literatury, metodicko-vzdělávacích příruček Ministerstva vnitra ČR, internetových zdrojů, rovněž z vlastních poznatků a zkušeností.

2. Původ a teorie agrese

Slovo „agrese“ pochází z latinského výrazu „Aggredi“ tento výraz znamená dosáhnout něčeho pomocí násilí. Tento výraz se dá vystihnout i jedním slovem-útočit. V současné době je možnost popsat tento jev jako jev spojený s hostilitou, útočností nebo útočností jedince směřujícího proti objektu, tímto objektem může být cokoli ať už věc, jedna osoba či větší skupina lidí, jsou to tedy objekty živé i neživé, mohou jím být objekty z minulosti, přítomnosti i budoucnosti.

Agresi je těžké konkrétně definovat. Agrese je projev chování, který tvoří mnoho procesů v lidském těle. Mnoho autorů se snažilo svým způsobem definovat projev a samotné slovo agrese. Z tohoto nepřehledného množství jsem vybral témata, která podle mě vystihují pravou podstatu agrese.

„Pedagogický slovník naučný definuje agresi jako:

- *Tendence projevovat nepřátelství ať už slovně nebo útočným způsobem*
- *Tendence prosazovat sám sebe, své zájmy a cíle bezohledně, nemilosrdně až brutálně*
- *Tendence ovládnout sociální skupinu, získat takové postavení, které umožňuje vnucovat jí určité názory, rozhodovat o její činnosti a osudu jednotlivých členů“¹*

Nakonečný je přesvědčen, že „agrese je jev útočného chování, zaměřený na poškození či destrukci určitého objektu, a to jak ve smyslu fyzickém (napadení jiné osoby či zničení věci), tak i psychickém, jako například psychologické týrání jiné osoby, ponižování, zraňování neoprávněnou kritikou, pomluvami, výtkami, nadávkami atd.“²

Nakonečný chce ovšem připomenout, že nejen člověka, ale i ostatní živé tvory, uspokojuje jistý vnitřní smysl pro odreagování se právě pomocí agrese. Při nedostatečných vnějších vlivech má člověk i jiný živočišný druh určité neovladatelné impulsy, které se projevují vyhledáváním určitých druhů slovních či fyzických útoků vůči ostatním. To může být například v důsledku nedostatku vztahové činnosti či při různých osobních problémech.

¹ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník. 1.vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4, s.35

² NAKONEČNÝ, M. Úvod do psychologie. 1. vyd. Praha: Academia, 2005, 213 s. ISBN 80-200-0993-0. s.55

Čermák však tuto tezi vyvrací a říká, že „*agresi je možno chápat, jako neoprávněné narušení práv ostatních lidí, nejen jako ofenzivní jednání nebo procedura, ale také jako asertivní jednání.*“³

V dnešní moderní době je agrese přítomna takřka všude, a i když si to člověk neuvědomuje, setkává se s ní v každodenním životě. Projev agrese lze chápat i situaci, kdy se ráno probudíme se špatnou náladou a nevhodně se zachováme k milovanému členu rodiny. Agrese nás obklopuje a například zprávy jsou na agresi postaveny. Zprávy jsou plné násilí, vražd, krádeží a jiných formách násilí. Agrese je vídána i na základních, středních i vysokých školách na pracovištích, v těchto případech se ovšem může jednat o tzv. „zdravou“ agresi, která přispívá k lepším pracovním výkonům podniku nebo pracovního nasazení zaměstnanců.

2.1 Agresivita

Agrese a agresivita by mnoha lidem mohla připadat stejně rozdíl mezi nimi je nepatrný a není na první pohled vidět. Tyto pojmy spolu velmi úzce souvisí, významný rozlišovací prvek by asi objasnilo toto vysvětlení.

*Zatímco agrese je brána jako „určitý fakt, určitého chování, či projev člověka v určité situaci, agresivita je pak brána komplexněji, a to jako více méně trvalá vlastnost, kterou v sobě má každý z nás v nějaké míře obsaženou a která existuje v pozadí za oním agresivním chováním. Je to tendence k útočnému, či nepřátelskému jednání vůči druhé bytosti, kolektivu, instituci apod. nebo vůči sobě samému a zahrnuje značnou šíři projevů od symbolických řečových forem až po fyzické napadení.“*⁴

V dnešní době lze definovat určité základní příčiny nárůstu agresivity. Zajisté je nutno počítat s různými faktory a prostředím, ve kterém osoba žije. I přes tato fakta lze poukázat na základní příčiny agresivity. Důležité je poukázat na faktory, které osobu ovlivňují již od mládí a ta si tyto faktory vnáší do dnešní společnosti. Mezi tyto faktory patří:

- Frustrace
- Různé formy psychické deprivace

³ ČERMÁK, I. Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999, ISBN 80-902614-1-8.s.100

⁴ MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. Jak a proč nás děti trápí. Praha: Grada Publishing, s. r. o., 1997. ISBN 80-7169-587-4. s.47

- Nedostatek pohybu, spontánní aktivity a tělesné práce

„Se zvýšenou agresivitou některých jedinců mohou dále souviset faktory jako disharmonické a dysfunkční rodinné prostředí, absence jednoho z rodičů, Nechtěné dítě nebo dítě citově deprimované, pohlavní rozdíly, které souvisejí s hladinou hormonů ovlivňujících vývoj hypotalamických center, hyperkinetická porucha chování – riziko vzniku delikvence, věk a prostředí sociální adolescence“⁵

Agresivita je tedy určitý vnitřní impuls, který nutí jedince jednat a chovat se útočně. Jde o impuls útočného jednání, který se přeměňuje do různých podob. V přírodě je tato vlastnost nezbytná a nutná k přežití takřka všech živočichů, která je přirozeně vede k agresivnímu chování k zajištění delšího života. Agresivitu tvoří strach, frustrace, Heredita (dědičnost), tyranie ale i opuštění.

Agresivita jako celek je vždy chápáno jako negativním prvkem v lidském chování. Tyto tři typy agrese nám mohou pomoci rozpoznat v jakém typu agrese se jedinec nachází.

2.2 Rodičovská agresivita

„Rodičovská agresivita znamená, že rodiče chrání své potomky před jakoukoliv újmou. Tato agresivita má velký význam pro přežití a zachování rodu a není výsadou otce ani matky, Záleží však na druhu živočicha“⁶

Obranná agresivita

„Obranná agresivita živočicha je odpovědí na hrozící bezprostřední hrozbu, která ohrožuje jeho život. Pomáhá živočichovi ubránit se proti útočníkům, kteří ho fyzicky napadají nebo ho ohrožují zbraní.“⁷

2.3 Soutěživá agresivita

„Soutěživá agresivita je třetím uváděným typem. Důvěrně ji známe z každodenního života. Zajišťuje nám dostatek zdrojů pro kvalitní přežití. Kvůli ní se snažíme získat

⁵ SEKOT, A., BLAHUTKOVÁ, M., DVOŘÁKOVÁ, Š., SEBERA, M. Kapitoly ze sportu. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 200 s. ISBN 80-210-3531-5. s. 34

⁶ NOVÁK, T. Sám proti agresi. Praha: GRADA, 1996, ISBN 80-716-9253-0. s. 51

⁷ NOVÁK, T. Sám proti agresi. Praha: GRADA, 1996, ISBN 80-716-9253-0. s. 52

lepší pozice ve společnosti, snažíme se mít všeho víc a všechno lepší např. Lepší místo v práci.“⁸

Pozitivní a negativní druh agresivity bychom mohli vyjádřit jedním slovem a tím je hostilita. Společně s agresivitou bývá často spojena i asertivita, tím je myšleno sebeprosazování při dosahování svých cílů. V těchto souvislostech se používá termín hostilita což znamená nepřátelský postoj vůči lidem obecně.

Agresivitou ve sportu je myšleno verbální či fyzické chování, které má záměr ovládnout, řídit nebo zranit jinou osobu.

2.4 Teorie vzniku agrese

Bylo vydáno mnoho publikací, ve kterých se autoři snaží popsat vznik agrese, většina z nich se shoduje na tom, že agresi lze definovat třemi způsoby. Tyto tři způsoby se v životě navzájem doplňují a prolínají se.

2.5 Teorie vrozené agrese

Sigmund Freud definoval vrozenou agresi tak, že existují dvě základní lidské síly, energie. První silou je Libido (životodárná energie, která tělu přináší rozkoš) a thanatos tou je destruktivní energie. Tyto dvě energie spolu vzájemně zápasí a vedou tedy určitý nekonečný vnitřní boj v těle jedince a tím vyvolávají rozpory a konflikty v chování. Na základě těchto informací byl Freud toho názoru, že právě Thanatos je oním nositelem agresivity v těle jedince.

Fyziolog a Rakouský zoolog 20. století Konrad Lorenz byl stejného názoru a to, že je agresivita vrozeným jevem v chování jedince. Byl přesvědčen, že agresivita je určitou energií, která se v jedinci hromadí až do okamžiku kdy je uvolněna. Lorenz byl názoru, že je nutno tuto energii uvolňovat postupně a nehromadit ji uvnitř těla, toto uvolnění lze uskutečnit prostřednictvím sportu nebo tělesných cvičení. Postupné uvolňování by pak snižovalo projevy agrese u daných jedinců. Avšak toto tvrzení bylo mnoha psychology zpochybněno.

Bandura svými pokusy dokázal, že agresivita, až hostilita v chování populace je ovlivněna chromozomovými abnormalitami. Díky svému zkoumání zjistil, že např.

⁸ NOVÁK, T. Sám proti agresi. Praha: GRADA, 1996, ISBN 80-716-9253-0. s.57

vězni mají větší počet chromozomu XYY, než je tomu u běžné skupiny jedinců, a to až o 1,5% vyšší. Tím tedy mohlo dojít k větším projevům agrese, neboť vězni měli nadbytečný chromozom Y. Tato teorie byla ve své době velmi zpochybňována.

2.6 Reaktivní teorie agrese

John Dollard spolu s kolegy navrhl roku 1939 vysvětlení agresivity na základě frustrace. *„Tato teorie je postavena na tom, že se agresivní chování vyskytuje u jedinců, kteří se z nějakých určitých důvodů nedaří dosažení určitých cílů a úspěchů v životě. Tyto neúspěchy v jedinci vyvolávají tendenci k agresi. Dle Dollarovy teorie, tak frustrace vede k agresivnímu chování.“*⁹

Na výše uvedenou teorii navazuje Martin Seligman, který je toho názoru, že frustrace dlouhodobá nemusí vést výhradně k agresi, ale naopak k pasivitě, v určitých případech vede k pocitu určité porážky a přijaté vžitě bezmocnosti.

Bandura oponuje a poukazuje na fakt, že lze různým motivováním jedince dosáhnout toho, že se u frustrovaného jedince může projevit jak agresivní chování, tak i pasivní chování. Bandura toto své tvrzení uvádí na příkladu.

*„V případě, že motivace, kterou bude jedinec ovlivněn nebude dostatečná (např. dostanu-li se na vyšší post, ale výplata zůstane stejná), proto nelze očekávat agresivitu, že jej povýšily toto tvrzení je myšleno u zdravého a „normálního“ jedince. Na druhou stranu, jestliže se jedinec bude snažit dlouhodobě dostat na lepší post a nadřízený mu sdělí, že ačkoli je daný jedinec na pracovišti nejlepší není to důvod k jeho povýšení, lze očekávat, že málokterý jedinec udrží své emoce na pomyslné uzdě. Proto lze agresivitu v tomto případě předpokládat.“*¹⁰

Bandura dále popisuje určité agresivní chování, které není způsobeno frustrací, ale je reakcí na určitý podnět. Tyto podněty můžeme vidět například u profesionálních zápasníků, kteří nemusí být agresivní na základě frustrace, neboť jsou zápasníci placení, za to aby byli agresivní. Dalším důkazem je například příkaz dívky, která přikazuje svému příteli, aby napadl jinou osobu. Tato jednání nejsou způsobena frustrací, ale pouhou reakcí na vnější vliv. U zápasníka jsou to peníze za vykonanou

⁹ ŘEZÁČ, J. Sociální psychologie. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6. s.268

¹⁰ SELIGMAN, M. Helplessness: On Depression, Development, and Death. London: W.H. Freeman & Company, 1992, ISBN 978-0716723288. s. 250

agresi a u milujícího partnera je to důkaz lásky, kterou chová k ženě, a proto udělá to co žena žádá.

2.7 Teorie naučeného chování

Bandura je přesvědčen, že „agrese není v jedinci od narození, tedy není vrozená. Předpokládá, že se jedinec chová agresivně, protože v průběhu svého života zjistil, že se mu to prostě vyplácí. Tyto i jiné názory jsou popsány v knize *Aggression and social learning analysis*, v této knize fyzicky dokládá význam tří činitelů, kteří působí na jedince, aby se učil agresivnímu chování. Jsou jimi averzivní zkušenost, předvídané zisky a pozorování jiných agresorů.“¹¹

Waltersen společně s Bandurou uskutečnili významný výzkum roku 1973, který aplikovali na dětech z mateřské školy. Tento výzkum spočíval v tom, že dětem přehráli krátký videozáznam, na kterém bylo vyobrazeno agresivní chování dětí v rozporu s dětmi hodnými. Děti, které byly agresivní se pomocí násilí pokoušely zničit velkou panenku. Po shlédnutí krátkého videa si děti šly hrát s hračkami, převážná většina dětí se k hračkám začala chovat agresivněji než před shlédnutím videa. Díky tomuto experimentu byla vyvolána veliká diskuze, která vyvolala diskuzi o násilí a agresivním chování v telekomunikačních prostředcích.

¹¹ BANDURA, A., *Aggression. A social learning analysis*. Englewood Cliffs New Jersey, Prentice-Hall, 1973, ISBN-13 978-0130207432. s. 98

3. Projevy agrese v prostředí fotbalových diváků

Nejprve je nutno definovat sociálně patologické jevy v prostředí sportu. Je tím myšleno chování, které je nemorálním ve sportovním prostředí. Toto chování je nežádoucím nejen ve sportu, ale i v normálním společenském životě. Nežádoucím chováním je myšleno nebezpečné až deviantní chování či vyjadřování nejen z řad diváků ale i z řad sportovců. Negativními prvky chování ze sportovního prostředí je zastrašování, hostilita, agresivita a násilí. Většina zmíněných jevů je popsána v předchozích kapitolách s výjimkou zastrašování. V této části jsou zmíněné z důvodu, že jsou úzce vázány na sport, a zvláště na pasivní sport tedy na fotbalové fanoušky.

Charvát popsal násilí z hlediska sociologie sportu jako „*užití nepřiměřené fyzické síly, které může být možným zdrojem či příčinou ublížení na zdraví nebo ničení cizí věci.*“¹²

Bandura agresivitu fanouška popisuje tak, že „*představuje pojem popisující určitý projev chování, založený na manipulaci s jinou osobou, se záměrem ji řídit, či dokonce zranit. Zastrašování je druh chování, který svým významem obsahuje nemorální užívání slov, gest a úkonů hrožících použitím nátlaku či vyhrožování.*“¹³

Toto nepřátelské jednání neboli hostilita představuje neustálý tlak na člověka a nutí ho uvažovat nepřátelsky, přemýšlí, jak by uškodil nebo tak i koná při tomto konání záměrně využívá agresivitu.

3.1 Divácké násilí

Fenomén tzv. Diváckého násilí, který za svým pláštěm nevinnosti fanouška, který přišel na stadion pouze sledovat utkání, avšak tento fanoušek nepřišel pouze sledovat utkání, ale mnohdy jsou jeho touhy jiné. Tito lidé často chodí na utkání, aby ze sebe vybili své frustrace, nikde jinde nejsou schopni vypustit své agresivní jednání, a proto

¹² CHARVÁT, M., Hostilita ve sportu jako sociálně patologický problém. Olympijské ideály v současném světě. Olomouc: Hanex pro FTK, 1999. 58-60 str. ISBN 80-85783-27-4. s. 58

¹³ BANDURA, A., Aggression. A social learning analysis. Englewood Cliffs New Jersey, Prentice-Hall, 1973, ISBN-13 978-0130207432. s. 285

se uchýlí ke skupinovému násilí, které v nich vzbuzuje moc a vyplavením testosteronu mají pocit, že jsou nepřemožitelní. Právě díky takovýmto fanouškům bývá agresivita na stadionech denním chlebem. Těmto fanouškům nejde jen o sledování fotbalu jako celku, ale v průběhu hry se mezi sebou verbálně i fyzicky napadají a vybíjejí si svou negativní vnitřní energii v závislosti na výsledku utkání. Pravidlem však bývá, že nezáleží, jak skončí klub, kterému daný fanoušek fandí, protože ať už výhra či prohra vede fanouška k již zmíněnému agresivnímu chování.

V případě, že klub zvítězí, fanoušci tuto výhru náležitě oslavu a ve většině případů, slovně uráží fanoušky prohraného klubu a tím ze sebe vypouští agresivní chování pomocí verbální agresivity, tito fanoušci často pořádají dlouhé pochody nebo shromáždění, kde dlouze oslavují a však zřídka kdy dochází k fyzickému násilí. Naopak fanoušci prohraného týmu si často vybíjí svou frustraci, zklamání ze špatného skóre ve svém nejbližším okolí na osobách, které s nimi nesdílí stejné sympatie ke klubu, často se vybíjí i na věcech v jejich blízkém okolí, jakou jsou například popelnice nebo zaparkovaná vozidla poblíž stadionu.

Již před zápasem, aby se navedla ta správná „atmosféra“ je často užíváno vulgarismů, které ve fanoušcích, kteří jsou většinou muži vzbuzují tendence být více agresivními. Ženy nemívají tak často tendence shromažďovat se do těchto skupin a vydávat ze sebe agresivitu tímto způsobem, avšak vlivem dnešní moderní doby se toto pravidlo vytrácí, a i ženy se občas objeví v těchto skupinách fanoušků.

Negativní chování ve sportovním prostředí, které je popsáno výše je v dnešní době velmi časté a ve velké míře ovlivňuje úroveň chování dnešní společnosti.

V dnešní době je vynaloženo mnoho sil, aby byla dodržována tzv. „sportovní etika“. Velká řada fanoušků ještě v dnešní době chodí na fotbal sledovat utkání a prožívat emoce výhry se svým klubem, nechtějí být agresivní, ale mají uspokojivý pocit jen z pohledu na zápas a myšlenka, že jsou zápasu přítomní je uspokojí. Rád bych v následující kapitole popsal rozdílné skupiny fanoušků na fotbalových stadionech.

3.2 Fotbalové výtržnictví

Fotbal je hrou, kterou v dnešní době zná každý nehledě rozdíly kultury, náboženství či ekonomickou situaci. Celý svět od Evropy počínaje po Ameriku či Asii zná tuto slavnou míčovou hru i v těch nejodlehlejších zemích bychom našli minimálně jeden fotbalový klub nebo alespoň fotbalový míč. Mnozí lidé v těchto zemích neví o

existenci internetu jejich zdravotní podmínky jsou mizerné a vzdělání je minimální, ale fotbal je znám prostě všude, a i tyto děti, které nikdy neviděli televizi znají pravidla fotbalu a sami ho i hrají. Ne každý si tento sport oblíbil, ale každý člověk jej zná, tento sport je nejpoblárnějším sportem na světe oblíbený ve všech věkových vrstvách. Nejen, že ho hrají děti či muži, ale v posledních letech ho hrají profesionálně i ženy.

3.3 Sportovní fanoušci

Násilí, které v současné době můžeme vídat na sportovních stadionech však nemá na svědomí moderní doba. Toto chování bylo vídáno již ve starém Římě. Nejspíše by bylo vhodné si uvědomit, že násilí vídáme i v jiném prostředí, než jsou Fotbalové stadiony či jiná sportoviště, protože divácké nebo davové násilí můžeme vídat i na Koncertech, demonstracích, hudebních festivalech nebo na technoparty např. všem známý Czechtek z roku 2005, který byl velmi medializován. Zde desítky policistů rozhánělo zdrogované, opilé fanoušky tekno hudby, kteří byli na neoficiálním a neschváleném festivalu.

Je zde mnoho faktorů, které ovlivňují psychiku člověka, ale bývá pravidlem, že v místech, kde se shromažďuje větší množství lidí, vzniká riziko konfliktů, přihlédneme-li k tomu, že v dnešní době ji mnoho lidí pod vlivem alkoholu či drog a jejich chování je ovlivněno nejen davem, ale i jinými látkami je toto riziko mnohem vyšší.

Nebudeme se zabývat festivaly a vrátíme se ke sportu a samotné hře, k násilí nedochází pouze při zápase. Násilí je v dnešní době nejen na stadionu, ale i ve vlaku, kdy se fanoušci přesouvají ať už na zápas nebo z něj to neplatí pouze na vlaku či dopravní prostředky, je smutné, že toto násilí je možné vidět i na samotných ulicích. Vídáme ho v restauracích, kde se fanoušci před zápasem občerstvují a pijí alkohol. Mnozí účastníci ani tak nezajímá samotná hra. Při zápasech si můžeme povšimnout lidí s megafony, kteří dle fanoušku vytváří bojovou atmosféru v davu. Tyto lidi mnohdy nebaví sledování oné slavné hry, ale uspokojí je fakt moci nad davem. Tito lidé si v daný moment připadají nepřemožitelní a velmi silní ačkoli nejsou fyzicky nijak agresivní, vybudí nejprve dav verbálně a z toho lze mohou dav podnítit i k fyzickému násilí. Tento pocit je pro ně mnohem silnější než to co by jim přineslo samotné sledování hry.

Dále zde jsou posluchači, kteří se na zápas buď přišli podívat a užít si ho nebo zde jsou lidé, kteří přišli vybit svou negativní energii. Prostřednictvím povzbuzovačů megafony se v nich hromadí tato negativní energie, tito fanoušci jsou jí plní a touží jen po jednom a tím je vypustit tuto energii nepomůže jim pouhé používání nadávek na stranu soupeřova týmu, ale touží po fyzickém vybití této energie. V mnoha případech se jedná o skupiny lidí s deprimovaných a většinou podřadných zaměstnání, kteří se následně střetávají se členy jiných klubů. Tito fanoušci berou fotbalový zápas pouze jako zástěrku k tomu se pobít a tím ze sebe vybit nahromaděnou negativní energii.

3.4 Druhy fotbalových fanoušků

V dnešní době existuje mnoho typů či druhů vyjadřování přízně k určitému klubu. Fanoušci, kteří si zakoupí lístky na fotbalová utkání v dnešní době nechodí na tyto zápasy pouze fandit.

„Kniha Fotbalový chuligáni popisuje a rozřazuje fanoušky fotbalových utkání do tří skupin návštěvníků: fotbalový divák, fotbalový fanoušek a fotbalový výtržník“¹⁴

3.4.1 Fotbalový divák

Fotbalový divák není fanouškem konkrétního klubu. Na utkání se jde podívat, protože chce vidět kvalitní hru. Nefandí tedy ani jednomu týmu a jeho potěšení nepramení z výsledku jednoho či druhého týmu, ovšem v průběhu hry může začít fandit konkrétnímu klubu, protože hraje kvalitněji a je na ně dobrý pohled. Tento druh diváka nenosí na utkání klubové barvy. Společnou vlastností těchto diváků je nestrannost.

3.4.2 Fotbalový fanoušek

Fotbaloví diváci jsou od normálních lidí nerozpoznatelní, na rozdíl od fotbalových fanoušků, kteří jsou při zápase snadno rozpoznatelní. Samotné fotbalové utkání je pro tyto fanoušky velkou událostí, na kterou dlouhou dobu čekají. Tato velká událost pro ně znamená obléct si oblečení v klubových barvách, vzít si sportovní drezy svých oblíbených hráčů, často si na tyto zápasy berou vlaječky či šály s názvem oblíbeného klubu občas se najde i někdo, kdo si na zápas vezme trumpetu či vuvuzelu. Někteří

¹⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004, ISBN 80-903333-0-3. s.183

fanoušci jsou posedlí láskou k fotbalovému klubu tak, že nosí drezy i v civilním životě, to však dnešní společnost nepřijímá a tito fanoušci jsou dnes bráni spíše jako blázni než oddaní fandové fotbalových klubů.

Je samozřejmostí, že u tohoto druhu fanoušků panuje určitá rivalita v případě, že nefandí stejnému týmu. Tato často neškodná rivalita panuje pouze před a při utkání nebo ve chvílích kdy se toto utkání blíží ke konci a má se v posledních minutách rozhodnout o umístění milovaného klubu. Příklad mohu uvést na své vlastní rodině kdy otec fandí Slavii a strýc fandí Spartě. Vždy si povídají a rozumí si, ale při derby spolu nevydrží, neboť každý fandí jinému týmu.

„Sportovní fanoušek je z pohledu globálního osoba projevující náklonnost k určitému subjektu (např. sportovnímu týmu, hudební skupině či celému oboru lidské činnosti), který podporuje a věří v jeho úspěchy a rozvoj. Původ ze slova „fanatik“ není náhodný, někteří z fanoušků totiž pro subjekt své náklonnosti dokážou obětovat vše ostatní a v jeho podpoře se chovají skutečně až fanaticky“

3.4.3 Fotbalový výtržník

Tato skupina „fanoušků“ se liší od předešlých skupin tím, že nejdou na sportovní utkání z důvodu jej sledovat. Záměr těchto fanoušků není podpořit svůj milovaný klub tím, že mu budou fandit, neboť jsou přesvědčení, že oni sami tvoří a jsou součástí klubu. Jsou toho názoru, že klub netvoří jen hráči, kteří hrají za jejich milovaný klub a reprezentují ho, ale hlavními představiteli jsou přeci oni, zapřísáhlí fanoušci milovaného klubu. Pro tyto „fanoušky“ je dané utkání nedůležité a vedlejší, primárním je pro ně vytvářet a účastnit se konfliktů a potyček provázenými nejen nadávkami na klub soupeře, většinou jim jde o to poprat se se skupinou „fanoušků“ soupeřícího týmu, kteří na zápas přišli ze stejného důvodu, tedy ne sledovat fotbal, ale vyvolat rozruch a nějakou tu potyčku, takový to druh fanoušků nazýváme výtržníky. Smyslem života těchto výtržníků není fandit klubu či koukat na sportovní utkání, smyslem jejich života se stávají již zmíněné potyčky a bitky. V mnoha případech se tento druh fanoušků na stadion ani nedostane, neboť jsou před příchodem na stadion a tedy před samým začátkem zápasu zadrženi policií nebo jsou se zraněními odvezeni do nemocnice, za což jsou vděční fanoušci i diváci, kteří se těší na fotbalový zápas.

Aby se výtržníci vyhnuli konfliktu a střetu s policií pořádají bitky v předem stanovenou dobu na předem určeném místě, většinou jsou tyto bitky pořádány v oblastech, kde se nevyskytuje množství cizích lidí jako například v parcích nebo v příměstských oblastech, kde probíhá bitka mezi soupeřícími kluby. Tímto způsobem dokazují sílu klubu, věrnost a lásku k němu. Výtržníci ve skupinách mají častokrát neuvěřitelně precizně sestavenou hierarchii ve skupině a člověk se pozastaví nad tím, jak si tajnými způsoby pořádají výše zmíněné bitky mimo veřejnost, aby se vyhnuli konfliktu s Policií. Díky těmto skupinám se uskutečňuje nová forma sportu, která je ovšem zákonem zakázána, avšak samostatné skupiny (gangy) mají mezi sebou stanovená pravidla spravedlnosti, která se snaží obě skupiny při potyčkách dodržovat.

Tyto skupiny výtržníku nemají stejné názory, a tedy nejsou homogenní, veškeré skupiny nejsou zaměřeny pouze na bitky. Výtržnické skupiny se liší ve struktuře, názorech a samozřejmě v projevování samostatné agrese, tímto je myšleno např. vulgární napadání, násilné chování, vandalismus či rasismus.

4. Původ a teorie fotbalového výtržnictví

Právní řád České republiky počítá i s pojmem výtržnictví, který je přímo spojen se sportem, tato právní norma je určena přímo pro sportovní divácké násilí. Trestní zákoník České republiky konkrétně definuje pojem výtržnictví, který se pojí k diváckému násilí. Výtržníkem dle Trestního zákoníku je *„člověk, který se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“*¹⁵

Ve výše uvedeném paragrafu je zmíněno, že hrozí odnětí svobody až na tři roky tomu, kdo se dopustí výtržnictví jako člen organizované skupiny. Obsah tohoto paragrafu dokazuje, že i v dnešní době je výtržnictví na sportovních stadionech označeno a trestný čin.

¹⁵ Zákon č. 40/2009Sb., § 358 trestního zákona, o výtržnictví

V následujících podkapitolách bych rád definoval, jaké chování na stadionech je v respektováno v rámci zákona a jaké je již bráno jako výtržnictví.

4.1 Důvody nejčastějšího výtržnictví na fotbalových stadionech

Po dobu zápasu se nejčastěji setkáváme s určitým druhem výtržnictví, a to prostřednictvím verbálního napadání. S tímto verbálním napadáním se v dnešní době setkal snad každý a je tedy velmi těžké určit, kdy se jedná o přestupkové jednání nebo se jedná pouze o projev člověka, u kterého je inteligence dosti omezena nebo se může jednat o inteligentního člověka, který se jen nechal strhnout davem. Verbální napadání je většinou směřováno na soupeřící tým, rozhodčího, pořadatelskou službu či již tradičně na policii.

V současné době má Unie evropských fotbalových asociací zkráceně UEFA (Union Européenne de Football Association) a Mezinárodní federace fotbalových asociací zkráceně FIFA (francouzsky Fédération Internationale de Football Association).

Snahu omezit rasismus na stadionech tak, jestliže budou fanoušci bučet a pískat na hráče jiné pleti může pořadatel ukončit celé utkání předčasně, i ti nejméně inteligentní fanoušci pochopili, že rasistické projevy vůči hráčům se jim mohou vymstít, a proto jsou tyto projevy na stadionech slýchávány jen zřídka kdy. Je tedy správné, že i v České republice se praktikuje stejná politika a v současné době jsou na českých stadionech projevy rasismu minimální. Strach fanoušků z předčasného ukončení zápasu je větší než nechuť k hráči jiné barvy pleti.

Další velmi často vídané projevy výtržnictví, kterými se setkáváme výhradně při průběhu zápasu na sportovním utkání, je vniknutí na hrací plochu, vhazování předmětů do hřiště či poškozování vybavení stadionu jako například sedaček, toto jednání je zákonem označeno jako vandalismus.

Nejzávažnější projevy výtržníku, které vedou ke zranění ve výjimečných případech mohou končit i smrtí jiných osob jsou projevy fyzického násilí. Projevy fyzického násilí mohou být vedeny proti výtržníkům soupeřícího klubu, okolním divákům, ale také proti různým objektům v blízkém okolí výtržníka, ale jsou známi případy, kdy výtržník napadal i vlastní tým. V současné době jsou velmi běžné konflikty a napadání pořadatelské služby i v poslední řadě i policie.

Aktuálním případem projevu fyzického násilí bylo utkání konané dne 9.03.2019 od 17:30 hod mezi Spartou a Plzní kdy fanoušek Plzně vhodil pyrotechniku do hlediště fanoušků Slavie a úmyslně tímto jednáním zranil fanoušky soupeřícího týmu.

Podle mých dosavadních zkušeností jsou nejčastější střety skupin výtržníků na již zmíněných předem stanovených místech, ale v poslední době se rozmáhají i nárazové útoky, kdy jedna skupina fanoušků zaútočí na restaurační zařízení, ve kterém se setkávají fanoušci jiného klubu. Při hře mimo domácí stadiony se fanoušci přesouvají prostřednictvím autobusů či vlaků. Při těchto přesunech často dochází k tak zvaným „nájezdům“. Nájezdy spočívají v tom, že velká skupina fanoušků vejde do smíšeného zboží či čerpací stanice a odcizí zboží a ve zvláštních případech i hotovost. Obsluha obchodu či čerpací stanice je bezmocná, neboť je fanoušků značná přesila a než přijede policie jsou tito fanoušci rozptýleni po městě nebo v autobuse na cestě na sportovní utkání. Nájezdy se v České republice moc neobjevují, avšak v Británii je toto chování běžné a Britové jej označují jako „on the Jib“. V Británii tímto způsobem soutěžili fanoušci stejného klubu o to, kdo se na předem určené místo setkání vrátí s největším množstvím odcizeného zboží či největší odcizenou hotovostí.

Skupiny výtržníků

Mareš, Suchánek a Smolík se ve svém díle Fotbaloví Chuligáni pokouší rozlišit určité skupiny výtržníků do těchto kategorií:

- dle politické orientace
- dle typu chuligánského jednání na stadionu
- dle věku
- dle sociálních rolí ve skupině
- dle objektů, proti kterým je směřováno chuligánské chování

4.2 Hooligans

Pojmenování Hooligans pochází z irského jazyka a v češtině jsou tito lidé označováni jako výtržníci nebo chuligáni. Toto označení vzniklo v polovině 19. století, kdy se do Irska přistěhovala nepřizpůsobivá rodina „Hoolihan“. Vzhledem k nespolečenskému, výtržnickému a kriminálnímu chování této rodiny, se začal používat pojem Hoolihan – chuligán k označení výtržnického chování. Pravděpodobně proto se začalo používat

toto označení i v souvislosti s fotbalovými nepokoji. Hooligans jsou nejzapřisáhlejšími fanoušky, kteří nevynechají jediný zápas svého milovaného klubu.

„Obecně se považují za nepřizpůsobivé fanoušky, okolo kterých vznikají rvačky, rozvíjejí se konflikty různého typu, objevují se xenofobní, antisemitistická, rasistická a nacionální chování.“ ¹⁶

4.3 Vznik Hooligans

„Vznik hnutí nebo skupiny Hooligans je datován začátkem 60. let dvacátého století. Hnutí Hooligans nemá žádného konkrétního zakladatele. Ve výše zmíněných letech byl evidován enormní nárůst násilností a výtržnictví na fotbalových stadionech. Výtržníci byli ostatními fanoušci označováni jako Hooligans – chuligáni.“ ¹⁷ je přesvědčen, že za vznik hnutí Hooligans může stereotyp tehdejší doby. V 60. letech dvacátého století se ve Velké Británii fotbal stával zábavou pro lidi z bohatších vrstev společnosti, což vyvolalo obrovský nesouhlas v sociálně slabších vrstvách společnosti. Tuto teorii Slepíčka obhajuje tím, že většina zadržených osob tehdejší doby pocházela ze sociálně slabých vrstev a prostřednictvím násilí poukazovali na svou sílu a chtěli tím dokázat, že mohou být stejně silní ne-li silnější než lidé z vyšších vrstev. „Slepíčkovu teorii nepodporuje a pokouší se jí ve svém díle zpochybnit. Argumentuje to tím, že členy Hooligans byli i nezanedbatelné počty osob pocházejících ze středních a vyšších vrstev.

Je mnoho podložených i nepodložených názorů a faktů o vzniku Hooligans, vybral jsem tedy jeden z nich, který dle mého názoru vystihuje a popisuje proč se skupiny lidí hlásí k tomuto hnutí nebo proč se vůbec dopouští výtržnického chování. *„Násilné chování je pro tyto jedince oprošťující a vzrušující na rozdíl od zaběhlých stereotypů všedního života. Skupiny chuligánů je možno definovat jako seskupení mladých lidí jejichž hlavním charakterem jsou stálost, soudržnost, uzavřenost skupiny, strukturovanost, aktivita jednotlivých článků, společné soubory názorů a v neposlední řadě i hodnota stanovených norem dané skupiny.“* ¹⁸

¹⁶ KING, M., KNIGHT, M. Hoolifan: 30 Years of Hurt. 5th Edition. Edinburgh: Mainstream Publishing, 2004. ISBN 1-84018-174-5. s.214

¹⁷ SLEPIČKA, P. Sportovní diváctví. Praha: Olympia, 1990. 209 S. ISBN 80-7033012-0. s.154

¹⁸ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004, ISBN 80-903333-0-3. s. 183

Prostřednictvím těchto společných zájmů a vlastností skupiny se postupem času se ustálilo společné chování a také společné postoje. Toto ustálení nebo-li zautomatizování vedlo ke sjednocení urážek, vzniku mexických vln, bučení a pískání na rozhodčí.

Tento způsob fandění je i v současné době trendem. Avšak členové těchto skupin nejsou označováni jako Hooligans, ale říkají si Choreo, jsou to lidé, kteří ve svém volném čase pořádají setkání fanoušků klubu a nacvičují zde pokřiky a motivační hesla, která podpoří a vyburcují hráče jejich milovaného týmu k lepším výsledkům.

5. Davové chování a důsledky agrese fanoušků

Členové skupin chuliganů se charakterizují tím, že se ve skupině dopouští výtržnictví, ale v případě, že jsou o samotě jejich násilnické chování ustoupí a dostaví se strach z toho, že by mohli být při tomto jednání chyceni a potrestáni.

Dav a davová psychóza dokáží změnit způsob myšlení a chování většiny lidí. Proto se lidem v davu říká ovce. Většina lidí v davu zapomíná na své morální hodnoty a chovají se stejně jako lidé, které mají ve svém okolí.

5.1 Sebeprosazení a typy sebeprosazování

Předchozí kapitoly zmiňovali a popisovali jedince, kteří jsou členy Hooligans. Zpravidla se jedná o jedince, kteří jsou v životě neúspěšní a velké ambice, aby se stali úspěšnými nejsou v dohledu. Okolí tyto jedince vnímá jako nezajímavé a nedůležité články pro řádný chod společnosti. Tito lidé nemusí vyhledávat společnost, ale najdou se i lidé, kteří jsou neúspěšní v životě, a přesto touží po uznání a respektu, mnohdy se jim nedaří dosáhnout vysněného respektu ve společenském či pracovním životě. Tito společností nepřijetí jedinci se uchylují ke skupinám ultras, kde se snaží dosáhnout tíženého uznání a respektu prostřednictvím agrese. V těchto případech chybí jedincům přirozený přístup ke společnosti a nadání pro asertivní jednání, ale zejména jim chybí potřeba zdravého sebeprosazování ve společnosti.

„Definujeme-li sebeprosazování jako takové, můžeme jej označit jako vytvoření postoje k životu, který je ovlivněn velkým množstvím faktorů, jakou jsou například způsob učení a výchovy. Tyto dva aspekty dále ovlivňují celkové jednání osobnosti, které předurčuje budoucí vztahy, které se postupem života stávají stálejšími.

Řezáč ve svém díle rozděluje sebeprosazování do tří skupin a to pomocí:

- *Asertivity*
- *Manipulace-jedinec dosahuje sebeprosazení prostřednictvím lží a úskoky*
- *Agresi-jedinec dosahuje svého sebeprosazení prostřednictvím bezohlednosti či dokonce agresí vůči okolí“¹⁹*

5.2 Prosazování se prostřednictvím agrese

„Agresi bychom mohli definovat jako útočné jednání vůči další osobě či osobám, rozumí se tím tedy potřeba někoho napadnout nebo poškodit určitý objekt. Agrese je tedy směřována vůči jednotlivci či skupině, ale může být zaměřena i na celou společnost. Nejčastějším chováním pro sebe prosazením prostřednictvím agrese je útok. Jedinec se snaží získat lepší postavení ve skupině na úkor slabších a méně významných jedinců v dané společnosti. Nejedná se zde výhradně o osobní dispozice osoby, ale i o současné podmínky v konkrétní situaci. Agresi tedy můžeme chápat jako reakci na konkrétní situaci nežli jako určitý rys osobnosti vůdce.“²⁰

Jedinec, který praktikuje sebeprosazení prostřednictvím agrese, nemusí z pravidla být sociálně inteligentní osobou. U projevů agrese záleží nejen na typu zastrašování, ale také na slovním či fyzickém napadání. V první řadě záleží na motivu síly, vůdcové si tímto způsobem budují respekt ve skupině a chtějí působit jako silní a neústupní lidé, kteří se prostřednictvím tohoto chování snaží vykompenzovat pocity nespravedlnosti v osobním životě či nějakou další frustraci. V případě, že ve skupině zaujme vůdcovské místo inteligentnější osoba, může být schopna projevy své vlastní agrese maskovat, poté pak nenese rysy tak očividného napadení. V tomto případě bychom mohli mluvit o určitém typu manipulace.

V těchto případech je nutno rozlišit dva různé pojmy, a to Agresi a hostilitu. Agresi se rozumí určitá bezohledná technika, prostřednictvím které jedinec dosáhne svých cílů. Pojem hostilita však znamená, že se jedinec snaží ublížit jiné osobě či skupině osob, cílem takového hostilního jedince je škodit, aniž by tímto chováním mohl dosáhnout nějakého svého seberealizačního cíle.

Součástí agresivního jednání je i jistý emocionální stav mysli, kterému se říká hněv. Hněv je skupina pocitů, které ovlivňují chování jedince. Tato skupina pocitů se skládá

¹⁹ ŘEZÁČ, J. Sociální psychologie. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6. s.268

²⁰ BLATNÝ, M., OSECKÁ, I., MACEK, P.: Sebepojetí v současné kognitivní a sociální psychologii. Praha: Čs. psychol., 1993. ISSN 0009-062. s. 450

z rušení, napětí, vzteku nebo iritace. Každý má míru hněvu rozdílnou, proto tedy záleží i na biologických podkladech jedince. Hněv častokrát zahrnuje určité pocity v širokém rozmezí intenzity, hněv může být projevem například podrážděností, ale může se stupňovat až k zuřivosti. Tyto projevy jsou častokrát provázeny aktivací autonomního systému nervové soustavy. Z toho vyplývá, že hněv je nezbytnou součástí jedince, ale není dostačující k vytvoření hostilního prostředí.

5.3 Manipulativní sebeprosazování

Každý se již snad setkal s určitou formou manipulativního sebeprosazování, a tak není zvláštností, že se tento způsob manipulace vyskytuje i ve fotbalovém prostředí. V prostředí fotbalových výtržníků se nenachází mnoho inteligentních osob, a tak bývá většinou snadné s takovými lidmi manipulovat. Vzhledem k uzavřenosti těchto skupin však není snadné se stát vůdcem, neboť tito lidé mezi sebe nepřijímají mnoho nových členů.

Manipulativní způsob sebeprosazování můžeme vidat již u malých dětí. Manipulace je definována jako spontánně přebírané chování jedince v průběhu socializace. Jestliže rodič u svého dítěte pozoruje manipulativní chování je nutno zaměřit výchovu na kultivaci správného sebeprosazování. V případě pochybení ve výchově hrozí dítěti omezení rozvoje samostatnosti.

Řezáč rozlišuje manipulaci do dvou typů prosazování, a to prosazování cílů a záměrů osobnosti.

Prvním typem je tzv. „chudáček“. Chování takového manipulátora je neustálé podlézání a svěřování se se soukromými až intimními věcmi týkajícími se manipulátorova života, lidem v jeho blízkém okolí. Tento druh manipulace ovlivňuje úsudek okolí, aniž by sám manipulátor měl stanoven nějaký cíl.

„Někteří jedinci se snaží posílit ovlivnění úsudku okolních lidí tím, že vytvářejí pocit zneuctění nebo že je dnešní společnost nechápu. Pravdivé na to je pouze to, že je dnešní společnost nechce akceptovat. Avšak pravý důvod, proč je společnost nechce akceptovat zatajují a snaží se svému okolí tvrdit lži a polopravdy a snaží se tak zmanipulovat lidi, kteří jsou čestní a mají smysl pro spravedlnost. Tito dobrodinci však v manipulátorovi upevňují vnitřní klima, v němž rozšiřuje své intriky a záludnosti. Těmto manipulátorům vyhovuje nečitelnost vzájemných vtaů a snaží se dále vytvořit další půdu pod nohama pro další takzvané „důvěrné informace“, jejich

prostřednictvím si manipulátor zavazuje manipulované osoby. Tato manipulace bývá však chvilková, neboť postupem času začne být manipulovanému nepříjemná přítomnost manipulátora a většina lidí se pak raději důvěrnějšímu vztahu s touto osobou vyvarovat, protože si uvědomí riziko spojené s chováním tohoto jedince. Tomuto manipulátorovi nejde o to, aby ho ostatní jedinci respektovali. Respekt je znakem férových a silných jedinců a jejich silně psychiky. Tolerance také není manipulátorovým cílem. Jde mu výhradně o získání respektu u ostatních osob, tento respekt však není vzájemný a jde mu jen o to, aby ostatní respektovali pouze manipulátora. Jsou známi i situace, že sám manipulátor svým lžím uvěřil, a tak byl přesvědčen o tom, že činí dobrou věc, při tom je naprosto jasné, že mu jde pouze o intriky a zneužívání ostatních lidí.“²¹

Řezáč zmiňuje, že manipulativní jednání je důsledkem špatného průběhu socializace jedince. Dále pojednává o tom, že je nutno rozlišovat situace, kdy manipulátor využívá manipulativní jednání bezcenně nebo naopak kde záměrně využívá manipulace k dosažení svých cílů. Zmíněné případy mohou mnohdy splývat, a tak můžeme vidět u určitých manipulátorů více druhů manipulací, tím podle Řezáče dochází k určité vzájemné symbióze.

Druhý typ je založen na charisma osobnosti. Jedinec se nedá považovat za výjimečného z pohledu okolní společnosti, řadí se však z vlastního pohledu jako výjimečná osoba. Tento druh člověka není příliš vyrovnaný a nejde tedy o integrovanou a stabilní osobu. Osoba s nadáním manipulace ovlivňuje a snaží se ovládat ostatní jedince, avšak tím, že manipulují s ostatními nejsou schopni zodpovědným způsobem dosahovat svých zájmů nebo je alespoň vyjadřovat. Chování takového jedince je založeno na prosazování svých vlastních kvalit, dobrých výsledků, to se ovšem může stát časem odpuzující a brání tím lidem ve svém okolí poznat aktivity a kvality, které by mohly být za určitých okolností oceněny.

Řezáč je přesvědčen, že existují i jiné případy manipulativního chování, kterými se zatím nikdo do hloubky moc nezabýval. Řezáč tyto případy nazval pojmy „Spasitel“ a „Ochránce“. Manipulátor tohoto typu navenek upouští od svých tužeb a osobních záměru a staví se do pozice ochránce a pečovatele o jedince, kteří na venek působí

²¹ ŘEZÁČ, J. Sociální psychologie. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6. s. 268

bezbranní a slabí. Typ tohoto manipulátora vynakládá velikou snahu na to, aby své okolí přesvědčil o své dobrotě a o mravním obsahu jeho vlastních činů. Přesto, že na venek tento jedinec působí ušlechtilě, tak uvnitř má potřeby uspokojit své vlastní ego a má ambice, kterých prostřednictvím této manipulace dosahuje.

5.4 Asertivní prosazování

Tento typ sebeprosazování není konkrétně daný a není tedy zcela popisován v odborných literaturách. Nejspíše se jedná o určitý druh správného či zdravého sebeprosazení, přestože definice tohoto prosazování není jednoduchá.

V tomto případě by tedy měl být kladen důraz na správné dosahování a dodržování osobních cílů. Dosahování cílů však nesmí omezovat osobní cíle okolních lidí. Komunikace mezi tímto jedincem a jeho okolím by měla být založena na vzájemné úctě a férovém jednání. Asertivní prosazování by nemělo být vedeno formou skrytého komunikačního boje s okolním světem.

Řezáč se domnívá, že „součástí každého zdravého sebeprosazování by měla být určitá otevřenost, díky které je jedinec schopen sdělovat lidem ve svém okolí jak pozitivní, tak i negativní postoje, prožitky či názory. Ačkoli to jistě není příjemné měl by tento jedinec umět přijmout jak pozitivní, tak i negativní názory, které se týkají jeho samého. Bylo by vhodné, kdyby takovýto člověk měl i určitý stupeň empatie. Nejen empatie je v tomto směru důležitá, je nutno zmínit i sebedůvěru bez které to nejde. Důležité je si uvědomit hodnoty jiných lidí a zájmů, takovýto člověk by měl mít i přiměřenou úroveň sociální zralosti a měl by umět jednat asertivně.“²²

5.5 Důsledky agresivity na fotbalových stadionech

Na počátku 21. století je agresivita fanoušků na fotbalových stadionech stále aktuálním tématem, ačkoli byly v minulosti vynaloženy nemalé finanční částky na eliminaci tohoto problému. V současné době je těžké předpovídat vývoj v problematice fotbalového násilí, přesto je vhodné si povšimnout snahy Rady EU či Rady Evropy, které se danou problematikou zabývají.

²² ŘEZÁČ, J. Sociální psychologie. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6. s.268

Česká republika řeší problém agresivity fanoušků v rámci trestního zákona č. 141/1961 Sb. Vzhledem k častým novelizacím a obměnám zmiňovaného trestního zákona je vysoká míra pravděpodobnosti, že se bude vyvíjet i preventivní činnost i přístupy k práci s fanoušky, především dle Doporučení Stálého výboru Evropské úmluvy, která zahrnuje například postupy týkající se vítání fanoušků, preventivních kontrol a aktivit místních úřadů i klubů. V březnu roku 2008 se objevila kritika využití opatření zákazů vstupu, které soudy do té doby využívaly minimálně. V případě, že zákaz vstupu uložily, byl trest velmi krátký a byl uložen v době ligové pauzy, tedy uložení trestu ztrácelo smysl, neboť pachatel nepocítil žádný trest za své jednání.

Alternativní trest zákazu vstupu pomohl zavést tehdejší ministr vnitra Ivan Langer, který spolu s ministerstvem spravedlnosti projevil iniciativu řešit danou problematiku stupňujícího agresivního chování fotbalových fanoušků. Langer tento trest navrhl v době novelizace trestního zákoníku a vysvětloval, že zákaz vstupu je třetí etapou v boji ministerstva proti agresivním fanouškům. První krok se týkal přenesení odpovědnosti za bezpečnostní zajištění na stadiony a pořadatele, tudíž opadla opatření pro policii. Druhý krok spočíval ve vypracování manuálů pro pořadatele sportovních akcí a majitele klubů. Ministr obhajoval svůj návrh tím, že cíl alternativního trestu zákazu vstupu, kterým se motivoval v zahraničí, je dosažení cíle, aby bylo možno výtržníkům udělit tento trest, který je pro stát méně finančně nákladný a v případě, že se bude u daného výtržníka agresivní jednání opakovat nebo nesplní podmínky stanovené alternativním trestem, bude poté dané osobě udělen trest přísnější, a to trest odnětí svobody. Tento návrh byl přijat a realizován, bohužel soudy i v současné době dostatečně nevyužívají alternativní tresty.

Pro Českomoravský fotbalový svaz (dále ČMFS) byl rok 2009 velmi významný, neboť se v červnu tohoto roku stal Ivan Hašek novým předsedou výkonného výboru a po jeho nástupu se v ČMFS událo mnoho změn, přičemž mnoho těchto změn se týkalo právě problematiky diváckého násilí. V červenci téhož roku se stal Jiří Golda předsedou disciplinární komise, který do té doby působil v sázkové společnosti Sazka v právním oddělení. Vzhledem ke stoupající agresivnosti fanoušků byla zřízena Komise pro boj proti extremismu a bezpečnosti na stadionech, jejímž předsedou byl jmenován bývalý policejní prezident působící v období 2005-2007 Vladislav Husák. Práce této Komise měla být preventivního charakteru. Předseda ČMFS Hašek uvedl, že se bude řídit požadavky FIFA, UEFA a Evropské unie a veškeré projevy extremismu a

rasismu bude tvrdě trestat. Hašek souhlasil s dohodou mezi policií a svazem, přičemž tato dohoda kladla na fotbalové kluby prvotní odpovědnost za zajištění bezpečnosti na stadionech. Hašek v neposlední řadě uvedl, že na rizikové zápasy bude realizován prodej vstupenek na jméno a rizikovost zápasů měla navrhnout nově zřízená komise ČMFS. Hašek uvedl, že není možné ve stanoveném čase vybavit veškeré stadiony kamerovým systémem, ale přislíbil, že v daném termínu vybaví stadiony, které jsou nejvíce rizikové. V roce 2009 byly dle daných požadavků vybaveny pouze tři stadiony v České republice, a to pražské kluby Sparta, Slavia a mimopražský klub Jablonec. V listopadu téhož roku ČMFS rozhodl, že disciplinární komise bude od 1. 1. 2010 udílet tresty klubům za nespportovní a protiprávní jednání fanoušků na zápasech. Tento systém sankcí byl již v minulosti pozorován v organizaci UEFA v evropských soutěžích a setkal se s úspěchem, když byl sledován pokles protiprávního jednání na stadionech. Příkladem fungování disciplinární komise je zápas z prosince roku 2009 mezi Spartou a Bohemians 1905. Komise udělila sankci nejen domácímu klubu, ale také Spartě uložením pokuty v hodnotě 100 000 Kč za výtržnosti fanoušků na stadionu, kdy po výhře Sparty vběhli jejich fanoušci na hřiště a chtěli poděkovat svým hráčům za vyhraný zápas. Při tomto jednání bylo poškozeno zařízení stadionu. Sparta Praha vyjádřila nesouhlas s rozhodnutím komise a odvolala se proti jejímu rozhodnutí. Toto odvolání však bylo neúspěšné. Sparta Praha se obhajovala tím, že rozhodnutí disciplinární komise nemá oporu v legislativě ani v disciplinárním řádu. Jaroslav Kovář, mluvčí disciplinární komise, odkazoval na v té době běžnou praxi UEFA, která tyto tresty udělovala pravidelně. Kovář zastával rozhodnutí komise a tvrdil, že trest není spojen se samotným chováním fanoušků, ale byl Spartě udělen za to, že neučinila žádná opatření, aby informovala své fanoušky o tom, že nestojí o takové projevy díky, neboť toto jednání poškozuje samotný klub. Jakékoli protiprávní chování na stadionu může disciplinární komise vyhodnotit a udělit sankci klubu domácímu i hostům. Toto rozhodnutí komise bylo upozorněním pro ostatní kluby, aby se začali starat nejen o chod samotného klubu, ale aby začali působit a vynakládat snahu na převýchovu svých fanoušků.

ČMFS provedla opatření, která měla omezit projevy agresivního chování na stadionech. V červenci roku 2010 bylo Policií České republiky zveřejněn plán pořízení mobilních cel, které budou využity při krátkodobém zadržení osob, u kterých je předpoklad, že budou narušovat veřejný pořádek. Toto opatření mělo výhodu

v úspoře nákladů využitých na přepravu krátkodobě zadržených osob, dále usnadnění administrace snížením doby zadržení osoby. Tyto cely jsou určeny pro šest osob a mohou zde být zadrženy nejdéle po dobu šesti hodin. Veškerá tato opatření měla snížit agresivitu fanoušků na stadionech. V případě, že je výtržník policií zadržen, je s ním zahájeno řízení, kde je vyhodnoceno jednání, kterého se dopustil. Mnohá chování výtržníků jsou vyhodnocena jako společensky málo škodlivá a tyto činy jsou vyhodnoceny jako přestupky. V případě, že je rozhodnuto o tom, že se výtržník dopustil trestného činu, rozhodne soud o výši a druhu trestu. Dlouhodobým problémem je nízké trestání osob, které se dopouští protiprávního jednání na stadionech. Soudy svá rozhodnutí obhajují tím, že kdyby udíleli velké množství trestu zákazu vstupu na stadion, násilí by se poté mohlo přesunout mimo stadiony. Tím by byla eliminace výtržníků mnohem náročnější.

Mezi lety 2010–2016 bylo v České republice soudy uloženo celkem 358 zákazů vstupu, spolu se zákazy vstupu na kulturní nebo jiné společenské akce. Koncem roku 2016 bylo 231 zákazů z celkového počtu ukončeno, z toho tedy vyplývá, že v platnosti zůstalo pouze 126 zákazů.

V níže uvedené tabulce 1 je uveden počet zadržených osob v letech 2011–2016. Je zde znázorněno, kolik osob z celkového počtu zadržených bylo řešeno přestupkem a kolik ze zadržených bylo soudně trestáno. V posledním sloupci jsou počty osob, kterým soudy udělily tresty zákazu vstupu na stadion. Z tabulky je zřejmé, že ačkoli počty zadržených osob v průběhu let stoupají, soudy ve velké míře neudílejí zákazy vstupu na stadiony.

Tabulka 1 Přehled zadržených, stíhaných a odsouzených osob 2011-2016

<i>Rok</i>	<i>Počet zadržených</i>	<i>Vyřešeno jako přešupek nebo pokutou</i>	<i>Počet stíhaných</i>	<i>Tresty zákazu vstupu</i>
<i>2011</i>	394	266	54	42
<i>2012</i>	473	350	107	49
<i>2013</i>	623	571	117	52
<i>2014</i>	634	513	121	55
<i>2015</i>	724	592	132	59
<i>2016</i>	835	689	146	68

Vlastní zpracování. Zdroj: Hospodářské noviny.

6. Výtržnictví v Evropě

*„Sport obecně je odjakživa se zájmem sledován množstvím diváků. Již v antickém Řecku, Byzantské říši či v Římě byly zaznamenány násilnosti a nepokoje při sportovních událostech.“*²³

*„Počátky fotbalu, tak jak jej známe v dnešních dobách mají kořeny v Anglii a jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách i samotné chuligánství na fotbalových stadionech vzniklo právě v Anglii. Počátky Chuligánství nelze určit přesným datem vzniku, můžeme však předpokládat, že tomu bylo právě tehdy, kdy se začali tvořit jednotlivé skupiny, které měli vazbu k fotbalu a založili tzv. „Chuligánskou scénu“. Vzhledem k těmto informacím se považují za začátky Chuligánství 60. léta dvacátého století.“*²⁴

6.1 Východní Evropa

V 90. letech dvacátého století nebylo násilí na fotbalových stadionech spojováno se skupinami Hooligans. V zemích Východní Evropy docházelo k občasným potyčkám na stadionech, avšak tyto potyčky nebyly organizovány, měli většinou etnický původ a jejich vyvolání bylo samovolné. Pádem komunismu, však začalo docházet k častějším nepokojům na stadionech a občasným výskytům organizovaných skupin. Tyto skupiny se dále měli za vzor právě Britské chuligány, a tak se není čemu divit, že konfliktů na stadionech od té doby přibývalo.

6.1.1 Bulharsko

Bulharsko se začalo potýkat s výtržnictvím na fotbalových stadionech ve výše zmíněných 90. letech. Výtržnictví bylo většinou evidováno ve dvou největších městech Bulharska, kterými jsou Plovdiv a Sofia. V těchto dvou městech se nacházelo větší množství klubů. Mezi fanoušky výše uvedených měst byla a stále je určitá rivalita a pravidelně mezi nimi dochází ke rvačkám a potyčkám. Bulharští fanoušci se hlásí k pravicovému extrémismu, proto se není čemu divit, že při utkáních lze v hledišti zahlédnout vlajky s neonacistickými symboly, časté jsou těž nadávky

²³ OLIVOVÁ, V. Sport a hry ve starověkém světě. 1. vydání. Praha: Artia, 1988,ISBN 988-63-46 s.207

²⁴ SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7. s. 189

z hlediště mířené k národnostním menšinám, kterými jsou v Bulharsku především Romové, Albánci a v neposlední řadě Turci. Utkání Bulharské reprezentace bývá po většinou klidné, výtržnictví se koná spíše na menších ligových zápasech.

6.1.2 Polsko

Situace týkající se výtržnictví na polských fotbalových stadionech je celosvětově známou problematikou. Polští chuligáni jsou problémem nejen v Polsku, ale i v okolních zemích. Česká republika se potýká s polskými fanoušky často a snaží se omezit vstup těchto výtržníků na stadiony. Polští chuligáni se mají často neonacistické sklony a při utkáních se snaží vyvolávat krvavé střety. Polsko se nijak nesnaží eliminovat toto nebezpečí, nebo dělá jen drobná opatření, která nezabraní vyvolání konfliktů na stadionech.

6.1.3 Chorvatsko

Chorvatsko má nejprísnejší bezpečnostní opatření v Evropě. Tato opatření vznikla na základě velikých častých a brutálních konfliktů mezi fanoušky. Chorvatsko schválilo přijetí bezpečnostních opatření, mezi které byl vydán Fanouškovský zákon. Tento zákon označoval jakékoli násilné chování v halách či na stadionech za trestný čin. Dále byl vydán přísný zákaz konzumace alkoholu na stadionech, který byl trestán velkými pokutami pro pořadatele. Mezi další opatření patřil i přísný zákaz zahalování obličeje šátkem či jiným způsobem. Díky těmto opatřením se v Chorvatsku toto výtržnictví na stadionech podařilo minimalizovat a k potyčkám zde dochází zřídka.

6.1.4 Rusko

Ruští fanoušci se spolu s Polskými fanoušky řadí do skupin s nejagresivnějšími projevy v celé Evropě. 90. léta byla o pro Rusko obdobím, kdy se začala setkávat s výtržnictvím na fotbalových stadionech. Tyto střety začali být častějšími a brutálnějšími. Zprvu docházelo ke střetům pouze na stadionech, ale v průběhu krátké doby začali střety gradovat hromadné organizované bitky, byly konány po celém městě ať už ve stanicích metra, parcích či jiných odlehlých místech. Kde tito fanoušci nebudou pod drobnohledem policie. Ruští fanoušci se dokázali rychle přizpůsobit bezpečnostním opatřením policie, proto se oblečením nijak neodlišovali od normálních civilistů, aby policii ztížili možnost uvědomit si kdo je fanouškem a kdo je pouhým civilistou.

6.2 Západní Evropa

Fotbalové násilí se v 80. letech rozšířilo po celé Evropě, ani západní Evropa tedy neunikla tomuto rozmachu agresivity. Angličtí Hooligans se stali vzorem pro Evropské agresory, proto je časté, že mnoho těchto agresorů nosí národní dresy Anglie. Ačkoli tito agresori mají vzor v Anglických Hooligans je v jejich jednání zobrazeno mnoho problémů, které se týkají té dané země. Těmito problémy jsou například vnitrostátní spory mezi různými etniky, žijícími v dané zemi, městě či regionu. Chování těchto Agresorů je ovlivněno i jinými historicko-společenskými determinanty. V dalších podkapitolách budou zmíněny země, které mají či měli s Chuligánstvím vážné společenské problémy.

6.2.1 Velká Británie

Ve Velké Británii se vyskytuje mnoho hypotéz o vzniku kopané. Britové mají dvě nejčastější teorie vzniku fotbalu. První teorie hovoří o tom, že fotbal k nim přinesla Římská vojska. Druhá teorie tvrdí, že Vikingové naučili Brity fotbal, a to tím způsobem, že při plenění sekali lidem hlavy a cestou do domoviny si s nimi kopali.

„Počátky kopané, jak ji známe teď byli zajímavé tím, že v rámci hry nebyla přítomnost míče nic zásadního. Původní fotbal dával příležitost srovnat si účty či spory mezi rodinnými klany, sousedy nebo kýmkoli, kdo se někomu znelíbil. Nejčastěji se hrálo na vsích, ale hrávalo se i v městských ulicích. Zajímavostí je počet osob, kteří hráli. Tehdejších fotbalů se účastnilo až sto hráčů. Jediné pravidlo, které měla tato hra bylo střelit míč do soupeřovi brány žádné jiné pravidlo tehdejší fotbal neměl, proto není divu, že se mnohdy tyto zápasy strhli v neuvěřitelné hromadné rvačky s více než sto aktéry. Mnohdy byly tyto zápasy pořádány záměrně v místech, kde došlo k záměrnému poškození soukromého i veřejného majetku. Vzhledem k těmto incidentům bylo v mnoha koutech Anglie zakázáno tuto hru hrát.“²⁵

„Oficiální první zákaz fotbalu byl vydán v roce 1313 a vyhlásil jej Edward II. K těmto zákazům však v historii docházelo častěji, jelikož byl fotbal mezi lidmi velmi oblíbený, jelikož si při této hře mohli vyřídit své účty a následně se i odreagovat a vybit svůj hněv. Zákazy sportu se však netýkali jen fotbalu, ale i na slavných

²⁵ RADNEDGE, K., Kopaná – Encyklopedie fotbalu. Praha: Vašut, 1999. ISBN 80-7180-134-1. s.256

universitách jako jsou Oxford a Cambridge byl vydán zákaz nejen na fotbal, ale i na plavání a ostatní míčové hry.“²⁶

„V roce 1863 nastal čas vytvořit jednotná pravidla fotbalu. Roku 1863 tedy vznikla první „Fotbalová asociace“. Tato asociace společně se školami a univerzitami vydali historicky první fotbalová pravidla. Po necelých dvaceti letech vzniká v Anglii první fotbalová liga. „V této pravidly regulované podobě byla exportována z Anglie na kontinent““²⁷

„Koncem 19. a začátkem 20. století se začíná fotbal s anglickými pravidly rozšiřovat do celé Evropy, začínají se zakládat fotbalové kluby, které většinou vznikaly poblíž dělnických komunit.“²⁸

„Pravidla fotbalu se stala konkrétními a vymizela agresivita hráčů, stále zde však byla agresivita fanoušků, která byla podpořena množstvím alkoholu a nulového postihu. Zlom nastal v meziválečném období, kdy násilí fanoušků na stadionech upadalo a noviny začaly psát o zlepšení chování fanoušků. Na fotbalové zápasy začalo chodit více lidí, mezi kterými byly ženy i děti. V druhé polovině 60. let se začaly vyskytovat jedny z nejhorších projevů agrese na stadionech jaké v dnešní době známe. Tyto projevy agrese byli mířeny vůči přistěhovalcům, na nichž si fanoušci ukájeli své touhy a potřeby po násilí. Jedna ze zásadních změn ve fandění a podpory fanoušků určitých klubů vznikla v 60. letech, kdy vznikal nový způsob fandění. Jak již zde bylo zmíněno dochází k vzniku chuligánů, kteří se lépe organizovali. Nejen chuligáni, ale i ostatní fanoušci předváděli na tribunách synchronizované „mexické“ vlny, chorály, zpěvy či hesla současně s tím začali skalní fanoušci podporovat své týmy nejen na domácích hřištích, ale začali spolu s týmem vyjíždět na zápasy a podporovali je na soupeřových hřištích.“²⁹

„Organizované skupiny chuligánů se v té době soustředili nejen na stadiony, ale projevy jejich agrese byli mířeny i na okolí stadionu, či ulice měst, které vedly na stadiony. Počátkem 80. let. byla policií vytvořena opatření, která výtržníkům

²⁶ GOLDBLATT, D., ACTON, J. Kniha fotbalu: ligy, týmy, taktiky a pravidla. Praha: Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2725-2.s.400

²⁷ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004, ISBN 80-903333-0-3. s.183

²⁸ SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7. s. 388

²⁹ SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.s. 401

znesnadnila vytvářet střety přímo na fotbalových stadionech při zápasech. Chuligáni se začali přizpůsobovat těmto pravidlům a měnili klubové oblečení za civilní, aby lépe splyvali s davem a jejich záchyt byl pro policii obtížnější. Aby se tito Chuligáni vyhnuli střetu a konfliktu s policií začali vyvolávat střety mimo stadiony.“³⁰

Fotbalové chuligánství, výtržnictví utichli ve Velké Británii roku 1985 po tragédii, která se stala v Bruselu. Tehdy probíhal zápas mezi Liverpoolem a Turínem, sjelo se zde mnoho skalních fanoušků, mezi kterými bylo mnoho chuligánů. Při tomto zápase došlo k velkému výtržnictví, kdy chuligáni poškodili velké množství tribun vznikl zde veliký rozruch, při kterém zemřelo 39 italských fanoušků. Důsledkem tohoto bylo, že Anglické kluby byly potrestány tím, že na 5 let byly vyloučeny ze všech evropských pohárů. V návaznosti na tuto událost bylo v Anglii provedeno mnoho opatření, aby nedocházelo k fotbalovému násilí. Zákonodárci provedli opatření, kdy dali možnost soudcům udělovat zákazy vstupu na stadiony a v případě, že nebyly tato zákazy dodržovány, byl viník automaticky poslán do věznice. Díky těmto trestům, násilí na fotbalových stadionech v Anglii prakticky vymizelo. Určitý druh Chuligánů však začal vznikat i mimo Anglii, avšak v méně násilné formě.

„V Dánsku, Itálii, Španělsku a jiných zemích se začali vytvářet skupiny Chuligánů, kteří sice nebyli tak agresivní jako angličtí chuligáni. Chuligánské skupiny po celé Evropě si dávali anglické názvy, nosili dresy a šály anglických klubů. V Dánsku a Skotsku vznikají fanoušci Hooligans, kteří se rozlišují od anglických Hooligans. Dánští a skotští skalní fanoušci se lišili tím, že nevyvolávali násilí, chodili na stadiony ve velkém počtu, velmi hlasitě povzbuzovali svůj milovaný klub chorály a různými barevnými obrazci na tribunách.“³¹

6.2.2 Francie

Francie je považována za jednu ze zemí kde je chuligánství mírné, ale i zde se najdou fanoušci klubů jako jsou například Olympique Marseille, Paris Saint Germain, kde se občas vyskytnou chuligánští fanoušci, avšak jejich agresivita není znatelná. Důkazem bylo mistrovství světa roku 1998, které se ve Francii konalo bez jakýchkoli problémů či nepokojů.

³⁰ KING, M., KNIGHT, M. Hoolifan: 30 Years of Hurt. 5th Edition. Edinburgh: Mainstream Publishing, 2004. ISBN 1-84018-174. s.214

³¹ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004, ISBN 80-903333-0-3. s.183

Ve Francii je velmi často trestáno chuligánství a tresty bývají dosti vysoké. Francie začala aplikovat doživotní zákazy vstupu na stadiony. Stěžejním okamžikem se stal rok 2010, kdy došlo k 6 doživotním zákazům vstupu na stadion, který byl udělen 6 výtržníkům, kteří vážně zranili jiného fanouška.

6.2.3 Belgie

Belgie měla stejně jako Anglie obrovské problémy s chuligánstvím, které začala řešit současně s Anglií. Tvrdý boj proti chuligánství řešila zavedením kamerových záznamů na stadionech, tvrdým trestáním fotbalových chuligánů a zavedením „chuligánské kartotéky“, která eviduje chuligánské skupiny a jejich členy. Tato opatření pomohla zredukovat počet chuligánských výtržnictví, ale zcela vymýt se jej zatím nepodařilo.

6.2.4 Itálie

Itálie byla zemí, kde se chuligánské projevy odlišovali od ostatních zemí. Členové Italských chuligánů, byli současně členové hnutí Skinheads. Proto na stadionech docházelo k velikým nepokojům a konfliktům s lidmi jiné barvy pleti. Při těchto střetech bylo možno vidět nože, boxery či kovové tyče. I v dnešní době můžeme na Italských stadionech vidět fanoušky, kteří jsou odděleni od hrací plochy několikametrovými ocelovými ploty. V současné době však Éra skinheads téměř vymizela.

Rok 2007 byl zlomovým rokem, pro fotbalový svaz, který vydal nařízení, ve kterém bylo uvedena bezpečnostní pravidla v puštění fanoušků na stadion. V případě, že nebudou tato pravidla splněna nebude tedy žádný fanoušek vpuštěn na stadion. Tato opatření byl Fotbalový svaz nucen vytvořit, vzhledem ke konfliktu, který nastal na fotbalovém stadionu, při kterém byl zabit jeden příslušník Policie. Vzhledem této události na tuto problematiku nezareagoval pouze fotbalový svaz, ale i vláda, a to tím způsobem, že rozšířila pravomoci Policie. Policie mohla Fotbalového Výtržníka zadržet až po dobu 48 hodin, a to bez udání důvodu.

6.2.5 Německo

Německo je zemí, která je považována za Evropskou velmoc, ne pro kvalitu fotbalu, ale chlubí se největší návštěvností fotbalových utkání v Evropě. Fotbalové zápasy se zde konají na nejmodernějších stadionech, které bývají často zastřešené, při utkáních

bývá zaplněný celý stadion. V Německu je návštěva stadionu považována za velmi vysoce uznávanou společenskou událost, které si tito fanoušci nesmírně váží.

Vzhledem k velkému množství klubů a fanoušků fotbalu v Německu není překvapivé, že i zde se můžeme setkat s agresivními skupinami. Podobně jako v Belgii byla i v Německu vytvořena „kartotéka Fotbalových chuligánů“, která je však mnohem propracovanější. V Německu má Policie velké množství informátorů, kteří sdělují, jaké aktivity a plány má daná chuligánská skupina. Policie má právo zadržet zájmovou osobu, nebo jí zadržet občanský průkaz, aby mohla být totožnost zájmové osoby zaznamenána do kartotéky. V současné době má tato kartotéka více než 10 000 Fanoušků, kteří mají sklony k násilí.

6.2.6 Španělsko

Španělsko je považováno a uznáváno za Evropskou i světovou fotbalovou velmoc. Španělé při fotbalových utkáních neholdují alkoholu a každý fotbalový zápas je pro ně obrovskou slavnostní událostí, která je doprovázena neuvěřitelnou atmosférou. Občasné potyčky se zde objevují, ale tyto potyčky nesouvisí se členy chuligánských skupin, proto je Španělsko považováno za jednu ze zemí, kde se chuligánské skupiny nijak zvlášť neprojevují.

6.2.7 Holandsko

Holandsko je jednou ze zemí, ve kterých dochází k častým nepokojům na fotbalových stadionech. Holandští Hooligans byli a jsou svou agresivitou známí po celé Evropě. Byli prvními, kteří vyvolávali konflikty i s Britskými Hooligans a pořádali proti sobě předem domluvené boje. Holandští fanoušci jsou velkou uzavřenou skupinou, která mezi sebou nikoho netoleruje, a proto jsou při utkáních časté potyčky.

6.3 Evropské bezpečnostní legislativní opatření

V současné době, je evropská politika týkající se sportu zaměřena na problematiku projevů rasismu, v minulosti tomu však tak nebylo. Dříve se evropská politika zaměřovala na problematiku vandalismu a vynaložila množství úsilí na eliminaci chuligánských skupin. Důsledkem těchto opatření jsou mnohé právní normy, které se snaží zlikvidovat výtržnictví jako celku. Důraz se tedy neklade pouze na výtržnictví, ale i na xenofobii, rasismus či extremismus.

Jak bylo zmíněno v předchozích kapitolách, ve většině zemí vytvořil stát určitá legislativní opatření, která vymezují správný způsob pořádání fotbalových zápasů.

Vzorem pro většinu těchto zemí se stala Velká Británie, která svými bezpečnostními opatřeními zredukovala výtržnictví a stala se jednou z nejbezpečnějších zemí co se týče výtržnictví na fotbalových stadionech.

Evropská úmluva je jednou ze základních legislativních mezinárodních norem, které hovoří o neslušném chování a diváckém násilí při sportovních utkáních, primárně však při fotbalových utkáních. Další podstatnou normou je usnesení Evropské Rady č. 2006/C322/01, která upravuje fotbalové chuligánství na policejní a justiční úrovni Evropské unie.

6.3.1 Evropská úmluva o neslušném chování a diváckém násilí při sportovních utkáních, primárně však při fotbalových utkáních

Ve Štrasburku byla 19.08. roku 1985 všemi tehdejšími členy Evropské unie podepsána listina, která upravuje evropský sport. Tato listina byla vytvořena, aby ovlivnila a zamezila stoupající agresivní chování fanoušků sportovních událostí, zejména však na fotbalových stadionech. Státy, které podepsali tuto listinu se zavázali k akceptování určitých preventivních opatření, které zahrnovali kontroly stadionů, prevenci a celkové radikální potlačení násilí na stadionech. Evropská rada byla velmi vytížená a neměla čas se zabývat touto problematikou, proto se rozhodla, že vytvoří stálý výbor. Ten měl za úkol sledovat problematiku diváckého násilí. Výbor bedlivě sledoval veškeré dění v oblasti sportu, přijímal doporučení a snažil veškerá data evidovat a následně na ně reagovat navrhováním norem, které by omezili v té době velmi časté výtržnictví na stadionech i mimo něj.

Listina, kterou schválili tehdejší členové Evropské unie upravovala a doporučovala bezpečnostní opatření, které jsou rozděleny do tří oblastí těmi jsou prevence, spolupráce a represe.

6.3.2 Prevence

Pojem prevence znamená, jednání pořadatele, který se snaží předejít nežádoucím situacím, způsobem, který fanouška překvapí a zamezí mu v nežádoucím jednání. Opatření tohoto charakteru se dají aplikovat na většině velkých sportovních akcích, avšak prostředí fotbalu má určitá specifika. Každá situace je svým způsobem jedinečná, a proto nelze srovnávat bezpečnostní opatření na stadionu s bezpečnostním opatřením např. při Maratonu. Důvody, proč tyto dvě události nelze srovnat je např. rozložení diváků. Diváci, fanoušci jsou při Maratonu rozptýleni po celém městě a po celé trati závodu, kontrola každého fanouška, který se přišel podívat na běh je zcela

nemožná. Kdežto při vstupu na stadion, je každý jedinec řádně a důkladně zkontrolován.

Bezpečnostní opatření, která jsou prováděna před stadionem, zabezpečení přístupových cest a důkladné naplánování průvodů fanoušků soupeřících klubů, aby mezi nimi nedošlo ke konfliktu. Bezpečnostní agentury před stadiony kontrolují platnost každé vstupenky, to však není jejich primární prací, hlavním úkolem je kontrolovat fanoušky, zda na stadion nepronáší alkoholické nápoje, zbraně, pyrotechniku a další zakázané předměty a v neposlední řadě může zakázat vstup agresivním či silně podnapilým jedincům.

Výše uvedené úkony jsou rozděleny mezi bezpečnostní agenturu stadionu, která vykonává kontroly osob před vstupem na stadion a bezpečnostní složkou státu, která vykonává opatření v okolí stadionu a v případě vzniku určitého nebezpečí vstupuje i na stadion.

6.3.3 Spolupráce

Dva týdny před zápasem je institutem přípravných jednání uskutečněna konzultace mezi soupeřícími kluby, soupeřícími státy, kde je přítomný pořadatel stadionu, na kterém se bude zápas odehrávat. Při těchto konzultacích dochází k předávání získaných informací z průběhu předchozích zápasů daného klubu a o nepokojích, které byly způsobeny v blízké minulosti.

Aktuálním bezpečnostní opatření UEFA vydala při zápase Slavia vs. Chelsea, kdy bylo rozhodnuto, že na stadion bude vpuštěno pouze 1000 českých fanoušků oproti původní dohodě, kdy byl počet fanoušků domluven na 2 000.

6.3.4 Represe

Touto represí není myšleno konkrétní potlačení fyzického násilí na stadionech. V tomto případě je represe myšlena jako spolupráce a kooperace mezi různými bezpečnostními subjekty se záměrem rychle označit výtržníka, omezení osobní svobody tohoto delikventa a popřípadě zajistit rychlou deportaci této osoby do jeho země, je zde ovšem možnost vydání osoby, v tomto případě by mohla být osoba souzena v zemi, ve které byl spáchán protiprávní čin. Represí se tedy rozumí eliminace výtržníků a jejich zachycení.

6.3.5 Usnesení Rady Evropy č. 2006/C-322/01

Dne 4.12. 2006 proběhla novelizace usnesení z roku 2001. Současné usnesení č. 2006/C-322/01 zahrnuje příručky, které jsou aktualizované a obsahují doporučení pro policejní spolupráci, dále obsahuje bezpečnostní opatření, pro předcházení násilí a výtržností, koordinaci složek při mezinárodních fotbalových utkáních, které se účastní alespoň jeden členský stát.

Primárním důvodem vzniku tohoto usnesení byl narůstající počet Evropských lig a zápasů. Klade se důraz na předávání informací mezi státy, které jsou členy Evropské unie. Aby nevznikl chaos má každý členský stát povinnost vytvořit informační středisko (zkr. NFIS). Členové NFIS jsou řádně proškoleni a mají jasné instrukce, jaké informace jsou pro předání důležité a jaké by byli naopak zbytečné.

6.4 Legislativní opatření České republiky

V minulosti se začali vyskytovat častější situace, které by v jiných zemích byly považovány za trestné. Vzhledem k těmto počínajícím nepokojům, při fotbalových utkáních byla Česká republika nucena vytvořit zákonná opatření, která upravují jak trestné činy, tak přestupky, které jsou páchané ve sportovním prostředí celkově, ale i konkrétně v prostředí fotbalových fanoušků.

Nastala tedy situace, kdy bylo potřeba vytvořit normy, které definují protiprávní jednání spáchané na fotbalových stadionech či v jejich okolí. Tak jako čeští chuligáni měli za vzor anglické Hooligans, tak si i Česká republika vzala za vzor legislativní opatření vytvořená Velkou Británií, neboť se Britům podařilo toto jednání omezit na minimum.

6.4.1 Právní normy České republiky

Níže uvedené zákony upravují chování nejen fotbalových fanoušků.

- **Ústava České republiky z. č.1/1993 Sb.**
- **Trestní řád z. č. 141/1961 Sb.**
- **Trestní zákoník z. č. 40/2009 Sb.**
- **Zákon o přestupcích č. 251/2016 Sb.**
- **Zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb.**
- **Zákon o podpoře sportu č. 115/2001 Sb.**

- **Zákon o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb., který je upraven nařízením EU č. 2016/679/EU**
- **Zákon o právu shromažďovacím č. 84/1990 Sb.**
- **Zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb.**
- **Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek č. 65/2017 Sb.**

6.4.2 Úmluva mezi fotbalovou asociací ČR a Policií ČR

Ligová fotbalová asociace, Fotbalová asociace České republiky a policie České republiky dne 21.03. 2017 v Praze na Strahově podepsaly dohodu o spolupráci.

Klíčovou podmínkou stále je, že Policie České republiky nesmí zasáhnout na stadionu dřív, než dostane svolení či vyzvání od pořadatele. PČR má však možnost zrušit konání zápas v případě, že pořadatel nesplnil smlouvené podmínky. Rozhodnutí o rizikovitosti zápasu má rovněž PČR.

Tato úmluva je výborným prostředkem k zajišťování bezpečnosti na fotbalových stadionech. Nařizuje klubům, jakou má mít stadion infrastrukturu, konkrétně popisuje, jakým způsobem vypadat a fungovat integrované řídicí středisko stadionu, dále popisuje pravomoci a povinnosti bezpečnostního manažera a v neposlední řadě popisuje systém fungování pořadatelské služby. Bezpečnostní manažer je osoba, která je ve spojení s pořadatelskou službou a policií, je to osoba, která musí jednat pohotově, rychle a efektivně vyhodnocovat určité situace.

Důležitým bodem této úmluvy je tzv. místní ujednání. V tomto bodě jsou zahrnuty informace o utkání a o konkrétních opatřeních PČR a pořadatele. V příloze je přidáno vyhodnocení bezpečnostních opatření stadionu před zápasem.

V příloze jsou základní body, které musí být zaznamenány tím jsou:

V jaké části je zřízená řídicí místnost a zda má tato místnost výhled na veškeré divácké sektory, informace o vybavení této místnosti, tím jsou myšleny např. kamerové systémy, které zaznamenávají děj na stadionu, či vybavení rozhlasem, aby pořadatel mohl komunikovat s diváky. Dále musí být zaznamenáno jakým způsobem jsou sektory hostí a domácích oddělení.

6.4.3 Pravomoci pořadatelské služby

Každá pořadatelská služba seznamuje své členy s jejich právy a povinnostmi. Informuje je, že mají právo omezit osobní svobodu nejen policisté, ale i oni samotní

což je uvedeno v § 76 Trestní řád z. č. 141/1961 Sb. Trestní zákoník, dále seznamuje své zaměstnance s definicí pojmů krajní nouze a nutná obrana.

6.4.4 Omezení osobní svobody dle ustanovení § 76/2 z. č. 141/1961 Sb. Trestní řád

*Ve znění: „Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.“*³²

Tento zákon tedy jasně dovoluje nejen členům pořadatelské služby, ale každé osobě, zadržet osobu, která se dopustila trestného činu. Na fotbalových stadionech často dochází k hromadnému páchání trestné činnosti, a tak je tedy velmi obtížné pro pořadatelskou službu zachytit konkrétního jedince, který se nějakého činu dopustil. Jak již bylo výše zmíněno, pořadatelské služby apelují na to, aby jejich zaměstnanci byli informováni o těchto právech.

6.4.5 Krajní nouze dle ust. § 28/1,2 z. č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Ve znění: „(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

*(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.“*³³

6.4.6 Nutná obrana dle ust. § 29 z.č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Ve znění: „(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“

34

³² § 76/2 z. č. 141/1961 Sb. -Trestní řád

³³ § 28/1,2 z. č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

³⁴ § 29 z.č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Nutnou obranu tedy lze aplikovat i v případech pořadatelské služby, aby eliminovala útočníka. Jeden z manažerů pořadatelské služby mi však sdělil, že se setkal se situacemi, kdy byl člen bezpečnostní služby napaden a snažil se odvrátit tento přímý útok. U soudu byl odsouzen právě onen člen bezpečnostní služby, neboť se dle soudce způsobil agresorovi větší újmu, než která hrozila jemu samotnému. To je jeden z důvodů, proč nechávají pořadatelé projevy násilí bez jakýchkoli zákroků.

6.4.7 Probační a mediační služba

Probační a mediační služba se zodpovídá Ministerstvu spravedlnosti, ministr spravedlnosti vytvoří radu pro probaci a mediaci. Probační a mediační služba působí jako poradní orgán Ministrovi vnitra, který zajišťuje probaci a mediaci v trestním řízení. V čele Probační a mediační služby je ředitel, který je jmenován ministrem spravedlnosti. Povinnosti Probační a mediační služby jsou obsaženy v z. č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě.

Probační a mediační služba má za úkol dohlížet na obviněné, obžalované, odsouzené, dále vykonává a zajišťuje kontrolu nad alternativními tresty, sleduje odsouzené a v neposlední řadě sleduje odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění. Probační a mediační služba, také pomáhá odsouzeným před propuštěním začlenit se zpět do běžného života. Po propuštění stále sleduje osobu, komunikuje s rodinným, sociálním i pracovním prostředím jedince a snaží se, aby v budoucnu mohl žít řádný a spořádaný život, který bude společensky přípustný.

Z. č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě, je velmi významný prostředím fotbalových zápasů. Díky tomuto zákonu má soudce možnost potrestat daného výtržníka zákazem vstupu na stadiony, nejdelší zákaz vstupu na stadion je možno udělit na dobu až 10 let. Tento zákaz se však netýká pouze zákazu na stadiony, ale může se vztahovat na zákaz účastnit se určitých společenských akcí či koncertů. V současné době jsou tyto tresty velmi oblíbené hlavně ve fotbalovém prostředí, kdy je výtržníkům zakázán vstup na stadion. V dobu konání zápasu se tímto způsobem potrestaný výtržník musí dostavit na policejní stanici ve svém bydlišti a musí zde setrvat, tak dlouho, aby nebyl schopen se řádně a včas dostavit na dané utkání. V případě porušení tohoto trestu, hrozí výtržníkovi trest odnětí svobody.

7. Bezpečnostní opatření

Jsou jimi myšleny veškerá bezpečnostní opatření, která se snaží minimalizovat rizika nežádoucích výtržnických situací.

7.1 Návštěvní řád stadionu

Rozumí se jím právní předpis, vydaný majitelem fotbalového stadionu, podle kterého je každý návštěvník fotbalového stadionu povinen se řídit. Účel vytvoření návštěvního řádu je eliminace agresivního chování návštěvníků. Tím si majitel chce chránit majetek, aby nedocházelo k poškození vybavení stadionu a zajišťuje tím tak i ochranu a zdraví návštěvníků stadionu.

V pod bodech návštěvního řádu jsou stanoveny nejen podmínky vstupu na stadion a chování fanoušků na stadionech nebo zákazy v areálu stadionu. Je zde i odpovědnost za vzniklé škody a popsáno konkrétní jednání, které je proti předpisům. V závěru musí být jasně stanoveno, od kdy je tento návštěvní řád účinný.

7.2 Manuál pro fotbalové kluby

Tento manuál je pro fotbalové kluby „Bibli“ jsou v něm popsána nejen bezpečnostní opatření klubu, ale jsou zde určité návody, které by měli pomoci klubu zaujmout fanouška a nalákat ho tím k tomu, aby přišel na další zápas, ze kterého odejde znovu plný dojmů.

V manuálu se bezpečnostní opatření dělí do tří skupin, jimiž je bezpečnostní infrastruktura stadionu, preventivní aktivity, rozestavění členů pořadatelských služeb a jiná další doporučení.

Manuál je přístupný nejen pro fotbalové stadiony, ale i pro návštěvníky stadionu, neboť je v něm uvedeno, že i návštěvník by si měl při vstupu na stadion uvědomit, jakým způsobem se má chovat. Bezpečnostní agentura jej může za jeho chování vyhodit nebo jej vůbec nepustit na stadion. Návštěvník je z bezpečnostních důvodů projít několika bezpečnostními kontrolami, než vstoupí na stadion. Manuál říká, že pořadatel je povinen před zahájením zápasu informovat fanoušky o tom, kdo bude na stadion vpuštěn a komu bude přístup na stadion zakázán. Zákaz vstupu může být udělen lidem, kteří jsou pod vlivem alkoholu, zákaz vstupu na stadion platí i pro fanoušky, kteří mají při sobě zbraně či předměty, kterými by mohli ohrozit sebe nebo ostatní fanoušky.

V manuálu jsou dále rady, jak řádně zorganizovat vstup fanoušků na stadion, aby nedocházelo k dlouhým frontám, které by fanoušky mohla od další návštěvy odradit.

Bezpečnostní infrastruktura stadionu popisuje, jak mají být odděleni fanoušci soupeřících klubů, a to jak u vstupu na stadion, tak na samotném stadionu. V každém sektoru je bezpečnostní služba, která dohlíží na řádné oddělení fanoušků a tím zamezuje případným konfliktům. V této části je nejdůležitější funkce řídicího střediska společně s jeho vybavením, neboť dohlíží na fanoušky a snaží se co nejvíce eliminovat nebezpečí vzniku jakéhokoli výtržnictví. Tento dohled provádí nejen bezpečnostní služba, která předává získávané informace řídicímu středisku, ale i samo řídicí středisko prostřednictvím kamerových systému dohlíží na bezpečnost. Řídicí středisko musí zařídit i stanici Lékařské pomoci, která musí disponovat vhodným zdravotnickým vybavením. Dalším bezpečnostním prvkem jsou piktogramy, které musí informovat fanouška, v jaké části stadionu se nachází a kde je jeho místo k sezení, které je označeno na lístku.

7.3 Trestání výtržníků

Česká republika má možnost dostatečným způsobem trestat výtržníky, ale v současné době tuto možnost nevyužívá, proto se občas setkáváme s výtržnickým chováním i v dnešní době. Bohužel soudní moc v České republice tuto možnost dostatečně nevyužívá. I když v poslední době jsou provedena bezpečnostní opatření na stadionech tak, že před každým zápasem je PČR i bezpečnostní služba seznámena s fotografiemi osob, kterým je zakázán vstup na stadion.

Bezpečnostní manažer, který nechtěl být uveden v této práci mi sdělil, že by právě tvrdší alternativní tresty mohli pomoci s eliminací výtržnického chování na stadionech, důkazem jsou státy západní Evropy, které mají nastavena tvrdá pravidla, kterých se samotný fanoušek bojí natolik, že se v podstatě podařilo výtržnické chování na fotbalových stadionech zcela vymýtit. Dalším plusem pro tvrdší trestání výtržníků zákazy vstupu na stadion je i to, že tyto alternativní tresty nejsou finančně náročné, a tak by stát mohl ušetřit i nemalé množství peněz.

Probační a mediační služba zveřejnila statistiku, ve které bylo zadrženo více než 800 výtržníků, a však každý třetí byl za své protiprávní jednání souzen. Zákaz vstupu dostala necelá polovina souzených. Z této statistiky je zřejmé, že soudy nevyužívají dostatečným množstvím možnost zákazů vstupu výtržníků na stadiony.

Soudci jsou však toho názoru, že využívání trestů je dostatečné. Mohla by prý nastat situace, kdy při plošném zakazování vstupů na stadiony by se výtržníci mohli spojit a začít páchat nepokoje mimo stadion. Obhajují se tím, že polovině souzených výtržníků byl zákaz udělen.

7.4 Bezpečnostní opatření na eliminaci výtržnictví

Chceme-li se bezpečností přiblížit Anglii, Nizozemsku, Německu či jiným státům, ve kterých se hraje kvalitní fotbal. Je nutno eliminovat výtržníky, kteří kazí řádný průběh zápasu a tím poškozují morálku svého klubu. Tito výtržníci by měli být exemplárně potrestáni, aby měli ostatní výtržníci podvědomí o tom, jakým způsobem budou potrestáni, v případě, že budou nadále páchat výtržnictví. Tvrdší tresty, by tak mohli sloužit jako preventivní opatření.

7.5 Adresovaný Ticketing

Adresovaný ticketing je tzv. Holandský model, který je založen na principu prodeje vstupenek po předložení pasu či občanského průkazu. Lístek by tedy byl přidělen konkrétní osobě, a tudíž by mohlo dojít k eliminaci výtržnictví, protože by se přestali prodávat vstupenky lidem, kteří se v minulosti dopouštěli výtržnického chování. Tím by se eliminovalo výtržnické chování na stadionu a ostatní fanoušci by se na stadiony nebáli chodit s rodinami a dětmi.

Tento systém je dobrým nápadem, avšak aplikace tohoto systému je velmi nákladná, proto od tohoto systému kluby upustili.

7.6 Odborná školení pořadatelských služeb

Jak již bylo zmíněno, členové pořadatelských služeb jsou řádně proškoleni. Toto proškolení bývá však pouze jednou při příjmu zaměstnance, tudíž mnoho zaměstnanců o svých právech a povinnostech nic neví. Pořadatel by měl přijímat vhodné zaměstnance, tím je myšleno, aby pracovníci bezpečnostní služby byli v určité kondici. Na stadionech můžeme občas vidět pracovníky ostrahy, kteří jsou velmi staří a případným nepokojům by nemohli za žádnou cenu zabránit. Proto je velmi důležité vybírat dané pracovníky. Bohužel se i dnes můžeme setkat s pracovníky ostrahy, kteří by případnému výtržnictví nezabránili. Zeptal jsem se bezpečnostního manažera jednoho z Pražských klubů, co je vedlo k výběru těchto nevhodných zaměstnanců. Odpověď byla prostá, hrají zde roli peníze. Kvalitní bezpečnostní služba je finančně

nákladná, a proto nabírají nevhodné pracovníky na pozice ať už z hlediska věku, dispozic či schopností za účelem šetřit finanční prostředky klubu.

Závěr

Cílem bakalářské práce byl popis a analýza stupňování agresivity fanoušků na stadionech a jejich nejčastější projevy násilí. Fotbalové násilí nejen v České republice, ale i ve světě je velkým problémem. Projevy agrese a násilí nemusí být pouze fyzické, ale ve většině případů se vyskytují ve formě vulgarismů či nadávek směřovaných na protivníky nebo rozhodčí. Ačkoli k tomuto chování mají okolní fanoušci určité výhrady, je přijímáno společností bez postihu. V bakalářské práci jsou fanoušci rozděleni do tří následujících skupin: fotbaloví diváci, fanoušci a výtržníci. Fotbalové výtržnictví na rozdíl od vulgárních projevů společností přijímáno není. Diváci a fanoušci, kteří přišli na zápas podpořit hráče a užít si výkon svého oblíbeného klubu živě, výtržnické jednání odsuzují. Nejen že se tím kazí dobré jméno klubu, ale zápasy bývají ukončeny předběžně z důvodu nadměrného agresivního chování výtržníků, s čímž souvisí narůstající riziko ohrožení života a zdraví okolních fanoušků a diváků. V neposlední řadě však upadá zájem účastnit se zápasů naživo.

Pořadatelské služby provádí dostatečné školení svých zaměstnanců a ti jsou si plně vědomi svých práv a povinností. V současné době se můžeme nejčastěji setkávat s verbálním výtržnictvím. Dle pořadatelské služby to není důvod k zakročení, a proto jej tolerují. Pořadatelské služby jsou vedeny prostřednictvím manuálu pro fotbalové kluby, který pořadatelům ukazuje, jak správně řídit stadion a připravuje je na určité krizové situace, které by mohly nastat. Díky němu je pořadatel seznámen se svými právy a povinnostmi, popisuje i určitá bezpečnostní opatření fotbalových stadionů. Při pochybení není tedy vina svalována na pořadatelskou službu, neboť ta se veškerými možnými prostředky snaží své zaměstnance řádně školit a připravit je na rizikové situace. Největší chybou díky, které dochází na stadionech k výtržnictví je opakované vpouštění výtržníků na stadiony.

Evropská unie i Česká republika vládnu dostatečnými legislativními prostředky, aby se výtržnictví na stadionech eliminovalo. Jak je tedy možné, že v České republice dochází k výtržnictví? Z rozhovorů se zaměstnanci a manažery bezpečnostních služeb stadionů jsme došli k názoru, že výtržníci jsou trestáni pouze ve výjimečných případech. Samotným výtržníkům došlo, že pokud se budou dopouštět tohoto protiprávního jednání je zde velmi malé riziko jejich souzení a následného trestu. Soudní systém v podstatě sám podporuje výtržníky k protiprávnímu jednání a tím

dochází k nárůstu výtržnického chování, projevům rasismu a xenofobie. Výtržníkům však nejde o sledování fotbalu snaží se zde pouze parazitovat a prezentovat sílu svého klubu svým výtržnickým chováním. Zákaz vstupu těchto výtržníků na stadion by usnadnil a uklidnil ostatní fanoušky, kteří by rádi vzali na fotbal i své děti, neboť v současné době na stadionech nejsou vhodné podmínky pro rodiny s dětmi, pouze pár stadionů v České republice má speciálně oddělenou tribunu pro rodiny s dětmi. Bezpečnostní agentury a kluby sami o sobě, nejsou vybaveny dostatečnými silami a prostředky, aby sami zabránili agresivním výtržníkům v jejich chování a než PČR dostane od pořadatele svolení ke vstupu na stadion, jsou již výtržníci rozptýleni po stadionu a je velmi obtížné je vyhledat. Proto by bylo vhodné v rámci bezpečnosti povolit policii přístup na stadion a dát jí tím možnost výtržníky zadržet přímo při činu. Pro soudy by to byl jasný důkaz toho, že stále dochází k výtržnictví a byly by tím nuceni dávat větší tresty, aby tomuto jednání zamezily. V tabulce číslo 1. je uveden seznam zadržených a odsouzených osob. Z těchto informací vyplývá, že ačkoli mnoho výtržníků bylo policií zadrženo, velké procento z nich bylo řešeno v rámci přestupkového řízení, ačkoli naplnili znaky skutkové podstaty trestného činu a v jiných samostatných případech by byly vyhodnoceny jako trestný čin. Ačkoli soudci obhajují tím, že kdyby dávali více alternativních trestů, zákazů vstupu na stadion, přesunulo by se výtržnictví ze stadionů mimo něj a poté by bylo velmi obtížné dané výtržníky zadržet. Ze získaných dat je však zřejmé, že v průběhu let se výtržnictví na stadionech nepodařilo snížit, ale naopak toto výtržnictví rok od roku narůstá.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Knihy

1. BANDURA, A., Aggression. A social learning analysis. Englewood Cliffs New Jersey, Prentice-Hall, 1973, ISBN-13 978-0130207432.
2. BLATNÝ, M., OSECKÁ, I., MACEK, P.: Sebepojetí v současné kognitivní a sociální psychologii. Praha: Čs. psychol., 1993. ISSN 0009-062.
3. ČERMÁK, I. Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999, ISBN 80-902614-1-8.
4. CHARVÁT, M., Hostilita ve sportu jako sociálně patologický problém. Olympijské ideály v současném světě. Olomouc: Hanex pro FTK, 1999. ISBN 80-85783-27-4.
5. GOLDBLATT, D., ACTON, J. Kniha fotbalu: ligy, týmy, taktiky a pravidla. Praha: Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2725-2.
6. KING, M., KNIGHT, M. Hoolifan: 30 Years of Hurt. 5th Edition. Edinburgh: Mainstream Publishing, 2004. ISBN 1-84018-174-5.
7. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004, ISBN 80-903333-0-3.
8. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. Jak a proč nás děti trápí. Praha: Grada Publishing, s. r. o., 1997. ISBN 80-7169-587-4.
9. NAKONEČNÝ, M. Úvod do psychologie. 1. vyd. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-0993-0.
10. NOVÁK, T. Sám proti agresi. Praha: GRADA, 1996. ISBN 80-716-9253-0.
11. OLIVOVÁ, V. Sport a hry ve starověkém světě. 1. vydání. Praha: Artia, 1988.
12. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník. 1.vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.
13. RADNEDGE, K., Kopaná – Encyklopedie fotbalu. Praha: Vašut, 1999. ISBN 80-7180-134-1.
14. ŘEZÁČ, J. Sociální psychologie. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6.
15. SEKOT, A., BLAHUTKOVÁ, M., DVOŘÁKOVÁ, Š., SEBERA, M. Kapitoly ze sportu. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3531-5.

16. SELIGMAN, M. Helplessness: On Depression, Development, and Death. London: W.H. Freeman & Company, 1992. ISBN 978-0716723288
17. SLEPIČKA, P. Sportovní diváctví. Praha: Olympia, 1990. ISBN 80-7033012-0.
18. SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

Elektronické zdroje

1. KODĚRA, Petr. Soudy nesvyžívají naplno zákazy vstupu na stadion pro fotbalové chuligány | Hospodářské noviny [online]. 1. dubna 2014. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-61950160-soudy-nevyuzivaji-naplno-zakazy-vstupu-na-stadion-pro-fotbalove-chuligany>
2. Aleš Uher, Roman Brhel. Napětí mezi chuligány Baníku a Opavy : Proč se tak nenávidí? | OPAVSKÝ A HLUČÍNSKÝ deník.cz [online].13. listopadu 2018 dostupné z: <https://opavsky.denik.cz/fotbal-prvni-liga/nenavist-mezi-chuligany-baniku-a-opavy-proc-se-tak-nenavidi-20181113.html>
3. Náзор jednoho chuligána | Český fotbal pro fanoušky [online]. 6. prosince 2019 dostupné z: <http://www.chachari.cz/nazor-jednoho-chuligana-8230-rn531>
4. Mezinárodní organizace FIFA odkaz z: <https://www.fifa.com/what-we-do/>

Legislativní dokumenty

1. Zákon č. 141/1961 Sb. -Trestní řád
2. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník
3. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů